

ONZE VOGELS

43e jaargang no. 4, april 1982

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

copy

Vogel

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend: 08.00 tot 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), B.J. Bos, A. Dommerholt,
J.J. Krol, A.J.F. Lammerse, E.J. Lensink,
Joh.M. van Pelt, en A.F. Smit.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a,
9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8,
8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Evertsenlaan 62,
3843 EM Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2568 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2,
5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel,
telefoon (04116) 7 45 29.
Zangkanaries:
Mevr. C. v.d. Toorn, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag,
telefoon (070) 55 98 14.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,—, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 42,50, bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wilt ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

G.J. Veenhuizen, Groenestraat 20,
3861 CM Nijkerk, telefoon (03494) 5 60 47
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Gras- en Grote parkieten

J.F.R. Burm, Burg. Geirnaerdstraat 23,
4564 CR St. Jansteen, telefoon (01140) 1 42 29
Entree f 5,—.

Insecten- en vruchtenetende vogels

P.J. van Damme, Molenwater 61,
4331 SE Middelburg, telefoon (01180) 1 30 97
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58
Contributie f 15,— per jaar, entree f 5,—.

Vorm- en Postuurkanaries

J.H. Wiersma, Brinkstraat 53,
3881 BP Putten, telefoon (03418) 18 80
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

Zebravinken

J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88,
3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 32,50 per kalenderjaar. Overmaking, bij vooruitbetaling, op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneren OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 51.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtlijnen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

Vragen over?

VATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 49, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 322 LK Leiden.

LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Troelstrastraat 33, 535 XL Nijmegen.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools, Molenvweg 9, 4505 PM Zuidzande.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis,

St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 768 CN Soest.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: A. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwoile.

FRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Meijenhage 87, 3085 CG Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: H.W.J. van der Linden, Verbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 24 mei 1982

IN DIT NUMMER

	pag.
Cotinga's	148
Een populaire vogel de zebravink	151
Dertien is soms te weinig	153
Pietpraat over de Fife	155
Foto's van een hobby 4	156
Kalender 1982 De rode wouw	157
Het kweken met Europese vogels (de distelvink)	158
Gele turquoisines	160
Zweden in vogelvlucht	163
Het genus agapornis	164
Vogeleieren/ei-genaardigheden	167
Bloedfazanten	173
Onopvallend, maar verleidelijk De Heggemus	175
Pijlkruid	176
Exotische vogels als huisdieren JA of NEE	177
Diamant bonte grasparkieten I	177
Ananas	180
Edelzangers en mozambiquesijzen kweken in de broedkooi	181
De volière van de maand	184
Vraag en aanbod	186
N.B.v.V. Boekenservice	191

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
CéDé Vogelvoeders b.v. Tilburg	154
Harteveld Hoos & Heyermans b.v.	162
Wolro, L.S.M., Broedmij.	174
Birdshop Holland, Stultiens, G.J., van Gelder b.v.	180
Kasper Faunafood, W. Rouppe van der Voort, Wolro	182
Van Wijngaarden, Fauna	183
Sabri Pet Supplies	186
Fauna Metaalwaren b.v.	187
Orni-Mondo, Edelchemie Panheel, F. Thijssen, CéDé eivoeders	188
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	189
404	190
Animali, Blankensteijn's Pet Farm b.v.	191
Witte molen	192

Foto voorplaat: Drieklokvogel
Vogelpark Walsrode/Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

cotinga's

Tekst: prof. dr Anthonie Stolk Fotografie: Vogelpark
Walsrode/Müller C. Scholtz v. 't Hart

De tot de cotinga's Cotingidae behorende drieleldokvogel of hamerling *Procnias triocarunculata* heeft zijn naam aan zijn verrassend krachtig klokachtig geluid te danken. Verder aan de drie dunne lellen, die aan de snavelbasis zijn ingeplant. Wat doet hij ermee? ben je geneigd te vragen, als je met deze zeldzaamheid voor de eerste maal oog in oog komt te staan. Een gemakkelijk gestelde vraag met een moeilijk antwoord. Evenals de andere cotinga's komt ook de drieleldokvogel in de bovenste etages van de bladervegetatie van de wouden voor en dan bij voorkeur nog in verrotte of vermolmde bomen. Het bestuderen van de broedgewoonten van de cotinga's behoort dan ook tot de moeilijkste opgaven die de vogelkundige kent.

Toch kunnen wij wel zeggen dat die groteske langgerekte lellen met de balts in verband zullen staan. Die blijkt bij de cotinga-mannetjes bijzonder uitgebreid te zijn en met alle mogelijke kleursignalen te worden vol-

bracht. In details kunnen wij hier moeilijk treden, want men heeft als waarnemer slechts een kleine kans, dat men er in het gunstigste geval een glimp van te zien krijgt. Zo weten wij bijvoorbeeld dat de zwartvleugel-

klokvogel *Procnias averano* (door schijnend parelgrijs verenkleed zwarte staart en slagpennen, bruin kruin, naakte met bundels baardachtige huiddraden bezette keel) op één bepaalde tak zijn baltsritueel op

voert, terwijl de kaalkruincotinga of capucijnercotinga *Perissocephalus tricolor* die eerst nog netjes schoonmaakt door met zijn snavel de bladeren te verwijderen. De man van de zwartvleugelklokvogel, die van dunne vlezige keelkellen is voorzien, opent bij de hofmakerij wijd de bek, zodat deze baarddraden zijn geluid heel wat verder geleiden dan dit zonder die aanhangsels mogelijk zou zijn.

Andere cotinga's hebben een speciaal gebied, maar baltsen in hun eenzame. Door de bekende oranje rotshaan *Rupicola rupicola* uit Noord-Brazilië en Guyana en de peruviaanse of rode rotshaan *Rupicola peruviana* uit de noordelijke Andes van Colombia tot Perù (mannetjes dertig centimeter, de bruine vrouwtjes kleiner, 26 centimeter) wordt de meest impone-

rende hofmakerij getoond, waarbij de mannen op een gemeenschappelijke plaats hun kunsten laten zien. Met welke cotinga's men nu heeft te doen voor allen geldt dezelfde regel: na de hofmakerij en de paring bemoeit de man zich niet meer met de vrouw en moet zij alleen voor het nageslacht zorgen. De man is alleen maar een praaljonker, die vrouwtjes moet lokken. Vandaar zijn schitterende verenpak, vandaar de vreemde geluiden, vandaar ook die merkwaardige lellen van de drielekklokvogel en zijn verwanten.

Er zijn echter ook cotinga's, die wat verenkled en balts betreft minder spectaculair zijn. Dat zijn de tityra's en daarvan blijven de paartjes voortdurend bij elkaar. Nu moet men niet denken dat de mannetjes (in onze ogen) toegewijde partners zijn, want zover gaat ook bij hen de liefde niet.

Bij de nestbouw helpt de man niet en het vrouwtje moet ook maar zien wat ze van het broeden van het uit twee eieren bestaande legsel terechtbrengt. Wel blijkt hij haar gezelschap te houden door telkens om haar heen te vliegen en op die manier als het ware een saamhorigheidsgevoel tot uiting te brengen.

Door het vrouwtje van de ongeveer achttien tot twintig centimeter lange maskertityra *Tityra semifasciata* (zwarte vleugels en kop, parelgris lichaam, naakte plekken rond de ogen intensief rood) wordt het nest gewoonlijk in een boomholte aangelegd. Een oud spechtehol is hiervoor ideaal en het vrouwtje gaat daarbij tot een hoogte van ongeveer dertig meter. Als bouwmetaal worden takjes en bladeren gebruikt, die echter helemaal niet worden vervlochten,

Pipreola aureopectus

Cephalopterus ornatus

maar doodeenvoudig in de holte gedeponeerd. Opmerkelijk is dat tijdens de broedperiode steeds meer nestmateriaal aan het nest wordt toegevoegd. Wat de bedoeling hiervan kan zijn, is momenteel nog onbekend. De nestholte is ongeveer drie centimeter diep en de beide koffiekleurige eieren zijn op een ongeveer drie centimeter dikke laag bladresten gelegen. De broedduur is onbekend, alsmede hoe het met de verzorging van de jongen gaat. Het kan nog wel even duren voordat wij in dit opzicht iets weten, want de nesten worden bij voorkeur in hoge, verrotte of vermoemde bomen aangelegd. Om het nest te onderzoeken zijn bijgevolg halsbrekende toeren vereist. Ook bij de witvleugelbekarde (bij de man zwarte bovenkant, witte vleugelvlekken, grijze stuit, bij de vrouw groene bovenkant, bleekgele onderzijde) bouwt het vrouwtje het nest, terwijl de man zo vriendelijk is ter aanmoediging voor haar te zingen. Dit nest wordt eveneens hoog in de boomtoppen gemaakt als een enorm bouwsel dat van een praktische zij-ingang is voorzien.

Het legsel van drie of vier eitjes wordt achttien of negentien dagen bebroed, waarna het mannetje helpt met het voeren van de jongen, die vóór het uitvliegen nog ongeveer drie weken in het nest blijven.

Het voedsel van de cotinga's blijkt grotendeels uit vruchten te bestaan, terwijl door sommige ook wat insecten worden gegeten. De van een krachtige klauwierachtige haakvormige snavel voorziene tityra's zijn vooral in hagedissen en waterjuffers gespecialiseerd, terwijl de witvleugelbekarde er nogal van houdt om in de vlucht insecten van bladeren af te pikken. De dieren leggen dan een bewonderenswaardige behendigheid aan de dag, waarvoor een nauwe coördinatie tussen vleugels, staart en snavel vereist is. Overigens zijn ze nogal op een gemengd voedselpakket gesteld. Komen meer in open landschappen voor.

Tityra's blijken nog in ander opzicht bijzonder handig te zijn. Kunnen ze geen geschikte nestelplaats (in de vorm van een spechthol bijvoorbeeld) vinden, dan zijn ze gewoon om een nestelend paar gewoonweg weg

te pesten door vlak langs het nest te vliegen. Hebben ze een geschikt hol gevonden en er hun zinnen op gezet, dan brengen ze in afwezigheid van de rechtmatige eigenaar nestmateriaal in de holte. Toekans **Ramphastidae** of spechten **Picidae** kunnen aanvankelijk het nestmateriaal verwijderen, maar gewoonlijk houden de tityra's voet bij stuk en brengen grote hoeveelheden bladmateriaal in de holte. Ze hebben daar overdag gewoonlijk goed de gelegenheid voor, want dan zijn de andere vogels meestal weg. Zo kunnen arassari's soms hun door tityra's gevulde nesthol nog slechts met de grootste moeite binnengaan. Ze moeten dan het hol achterstevoren met dubbelgebogen staart betreden, terwijl ze normaal met de kop vooruit binnengaan. Het gebeurt wel dat ze er allemaal niet meer in kunnen, zodat één of twee van die vogels ergens anders moeten gaan slapen. Tityra's zijn zo volhardend, dat ze de grotere arassari's zelfs kunnen aanvallen als die naar binnen willen gaan. Gewoonlijk kiezen de arassari's de wijste partij en betrekken ze dan een ander nesthol. Overigens komt het ook voor dat arassari's cotinga-nesten vernielen. Broedparasiterende vliegenvangers **Muscicapidae** kunnen nogal eens het nest van een bekarde vernietigen, waarna het voor hun eigen legsel wordt gebruikt. Zelfs een grote zwarte bij blijkt iets dergelijks te kunnen doen door de nesttoegang met was te versperren en nu de nestholte voor het eigen nest te gebruiken.

De bovenste etages van het woud vormen het woongebied voor de cotinga's. Worden door hun voortdurend geroep daardoor meer gehoord dan gezien. Zo produceert de kaalkruincotinga (ook wel kapucijnercotinga genoemd, kenbaar aan het kastanjebruine verenkleed met zwarte vleugels en staart en een blauwgrijze kale gezichtshuid een knorrend of loeiend geluid. Zoals reeds vermeld, is het geluid van de klokvogels klokachtig en zo sterk dat het op een afstand van één tot twee kilometer nog wel degelijk te horen is. Zonder overdrijving kan de witvleugelbekarde een uitstekende zanger worden genoemd, die zich in de periode van maart tot september laat horen. Zijn morgenlied wordt een uur

na zonsopgang vrijwel zonder onderbreking ten gehore gebracht. Sommige cotinga's blijken een melodieuze wijsje te zingen en er zijn er ook die heel wat minder luidruchtig zijn. De grommende geluiden van de tityra's zijn nu niet bepaald wat men onder de gebruikelijke vogelgeluiden verstaat.

Tot de cotinga-familie blijken ongeveer negentig soorten te behoren, waarvan een deel van schitterende kleuren is voorzien en een aantal bovendien nog lellen, kammen en andere aanhangsels bezit. Zoals vermeld zien de becarden en tityra's er heel wat eenvoudiger uit. De grauwe vrouwtjes zijn minder opvallend.

Een uitzonderlijke schoonheid is de naar Madame de Pompadour genoemde Pompadour-cotinga **Xipholena punicea** met witte vleugels en lavendelblauwe veren; werkelijk een unieke verschijning. Is bovendien van gekrulde vleugeldekveren voorzien. Cotingaveren waren in die tijd een geliefd mode-artikel. De felle, in het bijzonder paarse en purperrode kleuren worden niet door lichtbrekende structuren in de veren veroorzaakt, maar door een echte kleurstof, het zogenaamde **cotingine**.

In het algemeen kan men zeggen dat cotinga's hun verspreidingsgebied hebben in de dichte maagdelijke wouden van de Amazone-delta, alsmede noordwaarts door Midden-Amerika tot aan de USA en zuidwaarts tot in Noord-Argentinië. Voorkeursgebieden zijn regenwouden, ruige bosranden en dennebossen van het hoogland. De zwarte cotinga komt in het hoogland van het tot de Antillen behorende Jamaica voor.

Cotinga is een woord van de Amazone-Indianen, dat **uitgewassen** betekent en heeft betrekking op het smetteloze verenkleed van de witte klokvogel. De nauwverwante drielokvogel heeft een witte kop en borst, een roodbruin verenkleed en de reeds genoemde zweepvormige lellen aan de snavelbasis. De vijftig tot eenenvijftig centimeter grote parasolvogel **Cephalopterus ornatus** en de rotshanen **Rupicola rupicola** en **Rupicola peruviana** worden algemeen als de fraaiste cotinga's beschouwd. Wij hopen hierop in een afzonderlijk artikel terug te komen.

Een populaire vogel de zebra-vink

Ongetwijfeld is de zebra-vink een van de meest voorkomende vogelsoorten in onze kooien en volières, eenvoudig te houden en bovendien nog goedkoop ook. Er zullen weinig tentoonstellingen gehouden worden waar deze vogeltjes ontbreken en er zullen ook weinig boeken geschreven zijn, maar ook worden, waarin niet staat dat het de ideale vogel is voor de beginnende liefhebber. Logisch, de zebra-vink is een beweeglijk beestje, stelt geen overdreven eisen aan voeding en huisvesting maar wat misschien nog wel belangrijker is is het feit dat de kweek geen onoverkomenlijke moeilijkheden met zich mee brengt. Dan bestaan er nog verschillende kleuren zodat er voor iedereen wel wat aantrekkelijks te vinden is. Allemaal belangrijke punten want laten we eerlijk zijn, als een beginnende liefhebber een paar vogeltjes in zijn of haar volière heeft, mooi gekleurd en getekend en óók zo nu en dan een paar jongen gekweekt worden zodat de hele 'opvoeding' van nabij gevolgd kan worden dan kunnen we een gezegde van een bekend cabaretier aanhalen: 'Dat zijn toch leuke dingen voor de mensen'.

Zo'n beginnende liefhebber zal zich meestal bezig houden met een gezelschapsvolière, bevolkt door kleine vogelsoorten waarbij de zebra-vinken niet mogen ontbreken. Welke kleur de zebra-vinken hebben is vaak afhankelijk van de persoonlijke smaak of de winkel-voorraad van de plaatselijke vogelhandelaar, en wanneer er in de volière ook maar één klein plekje te vinden is waar een nest gebouwd kan worden zullen de zebra-vinken zo goed als zeker een van de eersten zijn om hiervan gebruik te maken.

Óók voor de liefhebber die op het 'domweg' houden van zebra-vinken, of zijn gezelschapsvolière, is uitgekeken is er méér dan voldoende eer te behalen aan deze vogels. Ongetwijfeld bent u op de hoogte van het bestaan van standardeisen. Een door onze Bond uitgegeven hoeveelheid lektuur waarin onder andere precies omschreven staat hoe de bepaalde kleurslagen ofwel mutaties er uit moeten zien. Die standardeisen zijn een ideaalbeeld en het is heus niet eenvoudig om daaraan te voldoen. De kweker die zich wat meer is gaan specialiseren vindt dat overigens geen probleem want hierdoor raakt niemand uitgestudeerd op de vogelsoort van zijn keuze. Urenlang kan er dan gediskussieerd worden over één bepaald veertje of kleurte en degene die zich op deze manier met zebra-vinken bezig wil en kan houden komt beslist niets tekort.

Hele boeken zijn er geschreven over de vererving en zelfs over de structuur en de opbouw van de veren. U ziet het, beslist iets anders dan het hierboven aangehaalde eenvoudige zebra-vinkje en gezelschaps-volière

maar tóch precies dezelfde vogel! Natuurlijk, niet iedereen wil 'gewoon maar' zebra-vinken houden in een volière. En dat gespecialiseerde gedoe met alle boeken, vergaderingen en diepgaande theorie hoeft óók niet zo nodig. De vogelliefhebber die er zó over denkt kan naar hartelust experimenteren met de vele mutaties ofwel kleurslagen die er bestaan. Niet alleen de al jarenlang bestaande kleuren als bruin of wit, om maar een voorbeeld te noemen, maar ook splinternieuwe mutaties als grijs-wang of oranjeborst geven de eerste jaren nog werk genoeg. Natuurlijk is bij deze kant van de hobby een klein beetje kennis van de erfelijkheid beslist noodzakelijk om te voorkomen dat u misschien jarenlang tevergeefs ergens mee bezig bent, terwijl datzelfde in enkele minuten op papier naar het land der onmogelijkheden verwezen kan worden. Anders gezegd, een paar avondjes studie kan u jarenlang teleurstelling besparen.

Bovendien (en dat klinkt misschien vreemd) biedt deze zebra-vink u de mogelijkheid om het hele jaar met de kweek bezig te zijn. Natuurlijk zal geen vogelliefhebber het in zijn hoofd halen om een stel vogels bijna in 'vol-kontinue-dienst' jongen groot te laten brengen, twee of hoogstens drie nestjes is méér dan genoeg. Daarna kan dezelfde broedkooi gerust gebruikt worden voor een ander stel zebra-vinken en ook deze zullen u niet teleurstellen. Uiteraard moet u dan wel de verlichting kunnen regelen en daarvoor is de schakelklok uitgevonden, maar ook spreekt het vanzelf dat uw vogels in goede konditie moeten zijn.

Welke kleurslag gehouden wordt is een persoonlijke kwestie, op dat punt zijn helaas weinig richtlijnen te geven. De zo vaak gevraagde makkelijk te houden of te kweken kleur bestaat helaas niet. Elke kleurslag heeft wel zijn eigen specifieke moeilijkheden. Een doodgewone grijze zebra-vink moet aan diverse eisen voldoen als u mee wilt doen aan een tentoonstelling, denk alleen maar aan de kleur en de vele soorten tekening die zo'n beestje bezit. Van een brede borstband, via de fijne zebra-tekening daarboven, stippen op de flanken tot blokken op de staart. Daar komt dan nog bij dat de kleur egaal moet zijn, maar dat de keurmeester óók nog eens verlangt dat uw zebra-vink een forse, brede vogel is waar geen veertje aan mag ontbreken.

Niet eenvoudig, d'r mankeert altijd wel iets aan. De handige liefhebber denkt dit te omzeilen en de oplossing is natuurlijk de witte zebra-vink! Geen kleur, geen tekening, dus altijd goed! Vergeet het maar, degene die wel eens witte zebra-vinken instuurt op een tentoonstelling zal het met me eens zijn dat het beslist niet mevalt die vogel ook echt helder wit en schoon in de kooi te krijgen. Afgezien van het gewenste model, of het formaat van de vogel, heeft al op veel keurbriefjes de opmerking gestaan: Iets vuil, niet helder wit.

Zo heeft iedere kleurslag wel zijn of haar eigen problemen. Problemen méér dan voldoende, maar stel u eens voor dat u een bepaalde vogelsoort kweekt en daar elk jaar weer kampioen mee wordt. De ideale oplossing, gewoon insturen op alle tentoonstellingen die er maar te bedenken zijn en de hoofdprijzen ophalen. Geloof me, de lol was er gauw af! Het is eigenlijk net als een Tour de France, voetbal-kompetitie of een fikse boks-wedstrijd. Als de winnaar al van tevoren bekend is is d'r gezegd niks meer aan. Zowel voor de winnaar, als degenen die ook meespelen maar óók voor de toeschouwers.

Alle kleurslagen, en niet te vergeten de vele combinaties van kleuren die we kennen, stammen af van de grijze zebra-vink. De kleur van de vogel zoals die in het wild voorkomt.

Het zal u duidelijk zijn dat de grijze zebra-vink, zoals die in onze kooien en

volières rondvliegt, afwijkt van de 'wildvorm'. Het is mij niet precies bekend wanneer de laatste zebravinken uit hun stamland ingevoerd zijn maar als we bedenken dat er al sinds 1960 een uitvoer-verbod bestaat in Australië en al vër vóór die tijd zo ruimschoots met deze vogels gekweekt werd dat invoer eigenlijk niet meer nodig was, is het niet moeilijk te raden dat er al vele generaties zebravinken in ons landje aanwezig zijn en dat daardoor afwijkingen ontstaan zijn. Onze 'normaal grijze' zebravink is niet alleen groter dan zijn in het wild levende verre familielid, maar ook de kleur is anders. Verlangen wij als kwekers dat een grijze zebravink gewoon grijs is en niet anders, de wildvorm daarentegen is (populair gezegd) een mengsel van grijs en bruin.

Veel liefhebbers vinden een grijze zebravink te eenvoudig, grijs is tenslotte ook maar grijs en storten zich daarom meteen maar op de meest nieuwe mutaties waarvan zelfs de meest geroutineerde liefhebbers nog maar weinig afweten. Bovendien wordt dan nog gedacht dat de meest dure en misschien ook nog wel kampioen zijnde vogel automatisch ook wel hokken vol kampioenen zal opleveren. Alwéér helaas, de praktijk heeft inmiddels allang bewezen dat

de afloop meestal anders is. En daar komt dan nog bij dat iedere liefhebber gauw geneigd is alle kleuren aan te schaffen die mooi gevonden worden en ook dáárn heeft de praktijk bewezen dat dit altijd véél te veel zijn. Geen probleem overigens, elke doorgewinterde liefhebber zal moeten erkennen zich destijds (en misschien is het al vele jaren geleden) aan dezelfde fouten schuldig te hebben gemaakt. Verheugend is het dat dit iets is dat vanzelf overgaat. Het begin is meestal een chronisch ruimtegebrek waardoor de kollektie beperkt moet worden. Welke liefhebber heeft géén kooien tekort? Daarna wordt er wat gestudeerd en komt men tot de ontdekking dat een of twee bepaalde kleuren toch eigenlijk nét iets interessanter zijn dan de rest en zie, daar is het begin van een specialisatie!

Dat een zebravink beslist niet eenvoudig en dan ook nog volgens de standaard-eisen te kweken is, zal u inmiddels wel duidelijk zijn geworden. Alleen de aanschaf van 'een redelijk stel' kweekvogels is vaak al een probleem, want veel liefhebbers hebben tot hun verwondering moeten constateren dat uit twee ogenschijnlijk héél mooie grijze zebravinken gerust witte, bruine of bonte jongen geboren kunnen worden. Erfelijk be-

keken beslist geen bijzonderheid, maar dáár zullen we ons nu niet mee bezighouden.

Degenen onder u die al (en misschien allang) besmet zijn met een of andere zebravinken-virus weten ongetwijfeld de juiste weg om een leuk stelletje vogels te kopen, maar de beginnende liefhebber, hoe regelt hij dat nou?

Zoals hierboven al geschreven, een stel vogels kopen voor weet-ik-hoeveel en daaruit meteen een fiks aantal kampioenen kweken is een vrijwel onmogelijke opgave, bereidt u er maar vast op voor dat dát een kwestie is van een paar jaar observeren, selekteren en daarnaast óók nog eens een klein beetje geluk hebben. U zou natuurlijk eens kunnen beginnen met een bezoekje aan een in de buurt wonende zebravinken-liefhebber, mogelijk kan hij u verder helpen. Daarnaast is er nog een specialclub, waar men u ongetwijfeld óók verder op weg kan helpen. De zebravink is natuurlijk nog dat eenvoudige vogeltje, waar iedere liefhebber veel plezier aan kan beleven maar daarnaast al sinds héél veel jaren een fors uit de kluiten gewassen vogel voor diegene die zich wil specialiseren!

Tekst: Coes den Hartog

Foto's: Horst Müller

Dertien is soms te weinig

Zonder overdrijving mag vastgesteld worden dat het overgrote deel van de kanarieliefhebbers uitgaat van een broedduur van 13 dagen voor canarie-eieren. In de praktijk worden 13 dagen bijgeteld bij de datum waarop het laatste ei gelegd is, die gevonden datum geldt dan als uitkomstdatum. Meestal blijkt dit feilbos te kloppen, de enkele keer dat dit niet het geval is wordt afgedaan als onbelangrijk. We zullen ons wel verteld hebben.

Op zich is de aangegeven gang van zaken niet als onjuist aan te merken, dat wordt anders als de liefhebber die 13 dagen echt als norm gaat hanteren. U hoeft me natuurlijk niet te geloven, maar ik ken liefhebbers die onder aarzelen alle eieren die niet zijn uitgekomen op de door hen berekende dag met een al dan niet fraaie oog in de vuilnisbak 'koeppen'!

Deze handelwijze kost tenminste een aantal jonge vogels het leven!

Ten paar voorbeelden maken al snel duidelijk waarom de broedduur van canaries niet exact 13 dagen bedraagt, de term 'ongeveer 13 dagen' is veel juister.

In de praktijk heb ik geleerd dat ik voor mijn Borders, die ik al jaren heb, dit moet gaan van 14 dagen. Dat doe ik dan ook, toch moet ik ieder jaar opnieuw vaststellen dat 15 dagen bij mijn Borders géén uitzondering is, jaarvoor komt het te vaak voor.

Mijn jonge Borders zitten allang op stok, veronderstel nu eens dat ook ik te eieren na de termijn van 13 dagen gekiept zou hebben, zou dat een ramp geweest zijn.

Het afgelopen broedseizoen paarde ik een overjarige groenbonte Parijse Frisé-man aan een overjarige bruinbonte Parijse Frisé-pop, het eerste egsel van dit koppel leverde drie jongen op die allen op de dertiende dag uitkwamen, volkomen normaal dus.

De tweede ronde leverde vier eieren op, de pop werd op die eieren 'gezet' op 16 mei. Een eenvoudig rekensommetje leert dat dan 29 mei de uitkomstdatum is. Deze eieren werden beschouwd op 24 mei, drie van de vier eieren bleken bevrucht. Op de

29ste kwam één ei uit, de overige eieren deden helemaal niets. Zuiver toevallig heb ik alle eieren in het nest laten liggen, meestal doe ik dat niet. Op 3 juni, de zesde dag dus, pakte ik het nest uit de broedkooi om te taxeren wanneer het ene jong geringd moest worden, tot mijn verbazing was toen het tweede ei half aangepikt. Na een uur weer gekeken, ja hoor, er lag een tweede jong in het nest, 6(!) dagen na het eerste. Vanzelfsprekend hou je zo iets scherp in de gaten, de volgende dag weer gekeken of dat jong nog leefde. Wat heet, het derde jong was net uit, zat nog half in de dop! Dus, in dit legsel zat een uitkomstverschil van een hele week, dat is natuurlijk een uitzondering. Hetgeen niet wegneemt dat het wel degelijk blijkt te kunnen, met zo iets moet je dus rekening (gaan) houden.

Jong 1 werd geringd op 6 juni met de normale 3,5-ring, jong 2 vond ik dood in het nest op 9 juni, jong 3 werd geringd op 14 juni, 1 en 3 zijn op 4 juli met hun ouders in een babyvlucht gedaan. Beide jongen waren toen nog van elkaar te onderscheiden aan het verschil in staartlengte, NIET meer aan verschil in formaat!

Resumerend:

de pop legde het eerste ei op 12 mei, ei verwijderd en vervangen door kunstei;

de pop legde het tweede ei op 13 mei, ei verwijderd en vervangen door kunstei;

de pop legde het derde ei op 14 mei, ei verwijderd en vervangen door kunstei;

de pop legde het vierde ei op 15 mei, ei verwijderd, geen kunstei bijgelegd;

de pop legde geen ei op 16 mei, kunsteieren verwijderd en gezet op 4 eieren.

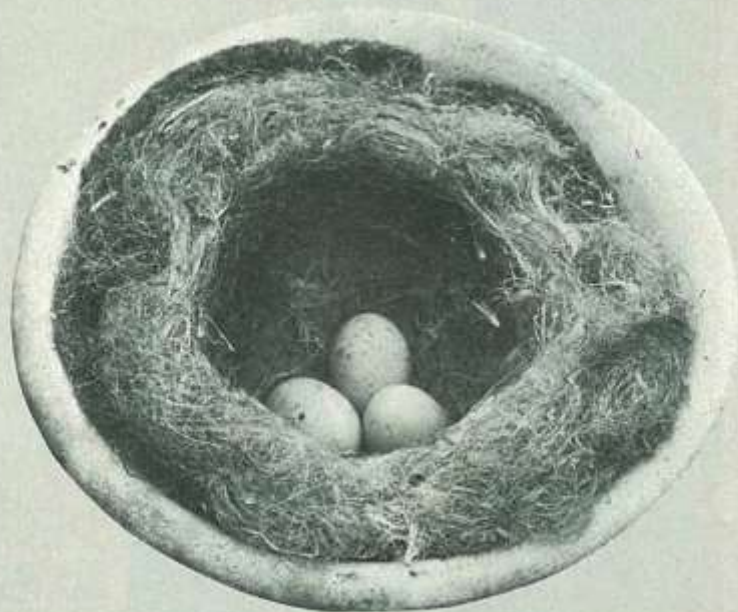
verwachte uitkomstdatum: 29 mei;

werkelijke uitkomstdatum: 29 mei-3 juni-4 juni;

geringd: 6 juni-14 juni.

De les uit dit vreemde voorval is dat de termijn van 13 dagen voor de broedduur 'slechts' een vrij onnauwkeurige is, dat soms de broedduur aanzienlijk langer blijkt te zijn en dat het dus bijzonder onverstandig is deze mogelijke tijdsoverschrijding niet in te calculeren!

JanK

pietpraat over de Fife

Als de dag van gisteren herinner ik me het experimentje dat afgelegd moet worden om internationaal keurmeester te worden, de reden dat ik me dat zo goed herinner heeft rechtstreeks te maken met het onderwerp van deze maand, de Fife. Eén van de theorievragen luidde namelijk: Wat ging men in Engeland kweken toen de Borders te groot werden? Eerlijkheidshalve moet ik benennen dat ik deze vraag fout beantwoordde, mijn antwoord was: Glosters. Er van uitgaand dat Glosters kleiner zijn dan Borders jacht ik het juiste antwoord gevonden te hebben, dat was dus mis. Het juiste antwoord is: de Fife!

Voor het geval het u ontgaat, de vraag met het antwoord geeft exact weer waar de Fife staat, ondubbelzinnig. De Fife is een ras, dat zou tenminste afgeleid kunnen worden uit de diverse vraagprogramma's, ook het overgrote deel van de liefhebbers deelt deze opvatting. Weet u toe de vraag wat men ging kweken toen de Borders te groot werden MOET worden geïnterpreteerd? Ja juist, de Fife is GEEN ras, de Fife is een dwangmatig tot stand gekomen afwijkend variant van de Border!

Slechts de ijzeren wil van de fokker, de toegepaste selectieve fok en de mogelijkheden die we bezitten zijn verantwoordelijk voor het ontstaan

van dit 'ras', er kan en mag geen sprake zijn van een mutatie. In plaats van het begrip mutatie moet voor dit ras de term modificatie gebruikt worden. De dikke van Dale zegt over modificatie o.m.: niet-erfelijke wijziging van een eigenschap onder invloed van veranderde levensvoorwaarden; modificeren = een andere vorm geven.

Dat, geachte lezers, precies dat is wat met de BORDER gebeurde, met andere woorden, zonder Border zouden we nooit de Fife gehad hebben.

door Jan Kuiper

Door de consequente paring van steeds maar weer de kleinste Borders aan elkaar werden vogels gecreëerd die nogal wat kleiner waren dan de oorspronkelijke voorouders, deze 'verkleinde' Border werd vervolgens van een etiket voorzien; de internationale erkenning was in een paar jaar bevochten, zodiacende bezitten we weer een nieuw(?) ras postuurkanaries.

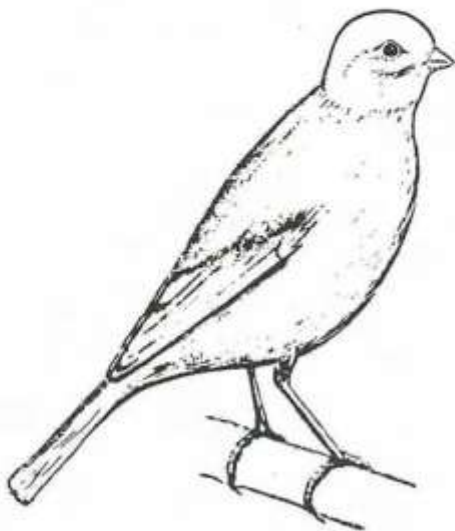
De Fife is een zeer 'jong' ras, onvermijdelijk is dat duidelijk merkbaar aan de naar de tentoonstellingen ingezonden exemplaren, daar zit erg veel variatie in. Denk erom, de Fife is een uitgesproken 'formaatras', als Fifes te groot worden worden het bijna-

Borders, als ze veel te groot zijn heet de Fife weer Border! Op een (gering) aantal uitzonderingen na zijn over het geheel genomen de geëxposeerde Fifes te groot, volgens standaard (in Nederland en daarbuiten) mag de maat fluctueren tussen de 11.5 en 12.5 cm, erg veel vogels van dit ras kunnen deze formaatnorm niet aan. Vogels van 13 à 14 cm zijn eerder regel dan uitzondering, dat is een bedenkelijke zaak. Zelfs in het land van herkomst doet ditzelfde verschijnsel zich veelvuldig voor, in dat opzicht doen de Nederlandse Fifes dus niet onder voor hun Engelse concurrenten.

Het afgelopen keurseizoen heb ik Fifes van acceptabele kwaliteit gezien, met een uitstekend type, nog altijd zou het formaat wat minimaler kunnen. Dat houdt in dat er goed materiaal ter beschikking is in ons landje, we zullen echter nog wat kritischer moeten worden op het formaat van de te gebruiken ouderdieren. Als mij op de man af gevraagd zou worden wat in een bestand van pakweg 15 Fifes nu de meest geschikte paring zou zijn, zou ik antwoorden: paar de kleinste aan de op één na de kleinste! Ten volle realiseer ik me dat dit antwoord wel juist is maar niet toereikend; wat zou er dan met de andere exemplaren moeten gebeuren? Vanzelfsprekend wil de eigenaar zijn gehele bestand gebruiken, niet alleen die 'ideale' paring toepassen. Er zijn paringen aan te geven die hoegenaamd geen kans op succes bieden, de paring van te groot x te groot zal resulteren in te grote jongen, een enkele uitzondering daargelaten; de paring van smalgebouwde vogels aan elkaar is rampzalig voor het type; als u beschikt over vogels die duidelijk verschillen van formaat paar dan (noodgedwongen) groot x klein, vergelijk zorgvuldig de zo verkregen jongen met hun beide ouders. Tamelijk frequent blijken uit zulke paringen jongen tevoorschijn te komen die iets of veel kleiner zijn dan de ouders, dat is precies wat u wilde, nietwaar? Maar, als u nu toevallig zo'n koppel 'gevonden' heeft, wees er dan zuinig op, er is geen enkele reden om te veronderstellen dat zo'n koppel het volgend jaar ineens een volkomen andere uitkomst te zien zal geven.

**GA NIET ZOVER DAT U DE VOEDING VERARMT OM DE GROEI TE BEPERKEN, DAT IS DIERENMIS-
HANDELING!**

De volgende maand zal ik met u van gedachten wisselen over de Zuidhollandse Frisé, TOT DAN!

foto's van een hobby

Zo maakt u geslaagde hobby-foto's (4)

De Macro-fotografie

Wie praat over het maken van hobby-foto's kan niet om het begrip dichtbij- of macro-fotografie heen. Omdat hobbys in veel gevallen te maken hebben met het sparen of maken van kleine voorwerpen of het laten zien van details. En omdat een gewone camera nu eenmaal zijn beperkingen heeft om die kleine dingen scherp in beeld te brengen is het nodig daar wat uitvoeriger op in te gaan.

Wat is Macro?

Letterlijk betekent het lang of groot en dat lijkt vreemd, maar is juist. Het gaat namelijk om het groot afbeelden van kleine dingen. Alles, wat op het negatief groter wordt vastgelegd dan het in werkelijkheid is, valt onder de macro-fotografie (of bij extreme vergroting de macro-fotografie, maar die is in dit verband niet van belang).

Korte afstand

Meestal moet, om deze vergrote weergave van een voorwerp mogelijk te maken, de camera tot heel dicht bij dat object worden opgesteld. Een normale lens laat het dan afweten: binnen een afstand van 1 meter wordt het beeld onscherp. Er moeten speciale voorzieningen worden getroffen om ook van heel dichtbij een scherpe afdruk te krijgen.

Objectief omdraaien

De meest-eenvoudige methode, die bij veel reflex-camera's kan worden toegepast. Het gaat om het standaard-objectief, dat meestal met behulp van een aparte verbindingsring, die voor een gering bedrag te koop is, omgekeerd kan worden gemonteerd en daardoor van dichtbij scherpe opnamen kan maken.

Speciale Macrolens

Er zijn ook speciaal voor de macro-fotografie ontworpen lenzen, die zonder verlies van beeldkwaliteit macro-opnamen kunnen maken. Onder deze groep valt ook de zoomlens als daar opnamen van dichtbij mee kunnen worden gemaakt (dus met macro-instelling).

Een bril opzetten

We kunnen de camera ook een bril opzetten door er een voorzetlens voor te plaatsen. Deze mogelijkheid kan ook bij andere camera-typen worden toegepast. Voorzetlenzen zijn er – afhankelijk van het z.g. dioptrienummer – in diverse sterkten, die elke scherpstelling op een bepaalde afstand mogelijk maken.

De tussenringen

Als de afstand tussen het gevoelige materiaal en de lens wordt verlengd, komt het scherptegebied dichterbij de camera te liggen. Dat betekent, dat ook door het aanbrengen van rin-

gen tussen camerahuis en objectief de mogelijkheid ontstaat om macro foto's te maken. De lengte van de ringen bepaalt het scherptegebied er dus de afstand.

De balg

Dit is de vijfde en meest-professionele methode om macro-opnamen te maken. Het voordeel van de balg is dat de verlenging van de afstand tussen camerahuis en lens traploos kan gebeuren. Daardoor is ook de vergrotingsmaatstaf in te stellen op elke gewenste uitsnede.

Niet alles

Natuurlijk is hiermee nog niet alles verteld over de macro-fotografie. Want bij het maken van deze foto's zijn er nog enkele punten, die speciale aandacht nodig hebben. Over dit boeiende onderdeel van de fotografie: het maken van foto's van heel dichtbij, wordt in een volgende aflevering daarom wat dieper ingegaan

Meindert de Jong

De rode wouw

De roofvogel, die u op het aprilblad zo fel aan zit te staren is een rode wouw. Duidelijk is te zien dat de kop aanzienlijk lichter is dan de rest van het lichaam. In de vlucht vallen bij deze elegante roofridders de diep gevorkte staart en de smalle, sterk geknikte vleugels op. Tegenwoordig wordt de rode wouw gerekend tot onze zeer schaarse broedvogels, waarvan het eerste broedgeval dateert uit 1976.

Dank zij de genoemde lange vleugels en staart zijn deze wouw uitstekende vliegers, die men veel in de lucht aantreft. Behendig manoeuvreren ze boven de landouwen, speurend naar een mogelijke prooi. Het menu is buitengewoon gevarieerd: kleine zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën, insecten, aangespoelde vissen en aas.

Wat de nestplaats betreft geeft de rode wouw de voorkeur aan beboste gebieden met flinke verspreide

open plaatsen. Als fundament voor de horst worden graag de nesten benut van grote vogels als raven, buizerds, haviken en dergelijke. Het mannetje fungeert als 'sjuwerman': hij brengt de bouwstoffen aan die door madame worden geerdend. Dit materiaal wordt op de grond verzameld, maar ook worden wel takken en twijgen van bomen getrokken. Op plaatsen waar veel van deze vogels voorkomen, 'jatten' ze de bouwmaterialen van vliegende vogels, die ook bezig zijn een woning in elkaar te flansen. Tijdens de baltsvlucht zweven en zeilen de paartjes hoog in de lucht, cirkelen om elkaar heen, maar 'bidden' ook geregeld zoals we dat gewend zijn van onze torenvalk. Doorgaans worden 2-4 eieren gelegd; ze zijn wit met roodachtige vlekjes en spikkels, ofschoon ook exemplaren zijn gevonden die 'fors' gevlekt waren. De eieren worden gelegd met

wel uitsluitend door het wijfje uitgebroed in 28-30 dagen. Ze neemt reeds op de eieren plaats nadat het eerste is gelegd. De eerste twee weken voert 'moeders' het kroost, terwijl paps zorgt dat de eterij er is. Omdat de tussenpozen tussen het uitkomen van de jongen aanzienlijk is, komt het nogal eens voor dat de benjamin het loodje moet leggen.

Het verhongert omdat de grotere broers en zussen het beschikbare voedsel wegschrokken. De jongen vliegen uit na een week of negen, maar de eerste twee weken komen ze geregeld terug op de horst.

Nauw verwant aan de rode wouw (*Milvus milvus*) is de zwarte wouw (*Milvus migrans*). Bij deze soort is de staart ondieper gevorkt en is het verenkleed over het algemeen wat donkerder. Deze wouw wordt gerekend tot onze doortrekkers maar in zeer klein aantal.

Het kweken met Europese vogels door Wiel Höp

De distelvink

1. Algemeen

Er zijn vele manieren om distelvinken goed te huisvesten, met als mogelijk gevolg dat de vogels tot voortplanting overgaan.

Helaas beschikt niet iedereen vrijelijk over ruimte om naar eigen idee volières te bouwen. Met een beetje passen en meten en uiteraard kennis van de behoeften van de vogels, is er vaak toch een mouw aan te passen. Ook liefhebbers die niet zo ruim gehuisvest zijn, kunnen distelvinken toch vaak nog een goed onderkomen bieden.

Hier volgen enkele nuttige wenken wanneer u een volière wil bouwen. Zorg indien het mogelijk is, dat uw vogels kunnen genieten van de ochtendzon. Maak één wand van de volière (meestal de achterwand) dicht met hout, steen of rietmatten.

Omdat de vogels altijd in horizontale richting vliegen, dient een volière altijd langwerpiger te zijn. De vogels moeten om gezond te blijven behoorlijk hun vleugels kunnen gebruiken.

Maak een gedeelte van de bovenkant (liefst langs de achterwand) dicht met bijvoorbeeld plastic golfplaat, zodat de vogels kunnen schuilen. Hieronder kunt u ook tegen de achterwand de nestkastjes ophangen wat gezien de overdadige regenval met het oog op het drooghouden van de nesten, geen overdadige luxe is.

De beplanting in de volière moet uiteraard **wel** van de regen kunnen profiteren. De vogels moeten zich in hun verblijf volkomen thuis voelen. Ze moeten over voldoende ruimte kunnen beschikken.

Let op overbevolking (onrust, elkaars nest verstoren) en plaats vogels bij elkaar die verdraagzaam zijn voor de medebewoners.

Hoofdstuk 2

2. De ideale kweekvolière

Volgens vele wildzangkwekers is een volière van 1,5 m diep, 4 m lang en 1,8 tot 2 m hoog voldoende om er enkele paren Europese vogels in onder te brengen, met daarbij nog een redelijke kans dat de vogels tot voortplanting zullen overgaan. Is bij de lengte van 4 m een nachthok van circa 1 m inbegrepen, dan lijkt het ons verstandig hierin niet meer als drie koppels vogels te plaatsen. Dit nachthok moet goed droog zijn en de vogels moeten er graag in gaan. Verwerk hierin ook niet te veel glas, anders wordt het een broeikas in plaats van een nachthok.

3. Beplanting van de volière

Is het bouwen en inrichten van de volière voor velen een aangename bezigheid waarin ze zich ten volle kunnen uitleven, dan verdient ook de beplanting van de volière de nodige aandacht.

Vaak wordt in het voorjaar de volière aangekleed met denne, conifeer en andere groenblijvende takken, alsmede ook brem. Dit is mooi maar heeft het nadeel dat het elk jaar opnieuw moet gebeuren. Ideaal is dan ook wanneer men de volière inricht

met levende planten en struiken. Er is keuze te over.

De meest gebruikte zijn de volgende:

Dennen, sparren, vlier, berberis, meidoorn, liguster, brem, siergras, brandnetel, (ja u leest het goed) hulst, duindoorn, klimop, hop, heide, berk, rododendron, bruidsluier, akkerwinde (pispotjes) en kamperfoelie.

4. Medebewoners

Distelvinken zijn doorgaans allemaal verdraagzaam en kunnen met de volgende vogelsoorten worden samen gehouden:

Sijzen, kneuen, groenlingen (toegestane vogels) en kanaries.

Indien de ruimte of samenstelling van de volière-bevolking een broedsukses uitsluit, kunt u beter overtollige of storende vogels uitvangen, zodat het kweekkoppel ongestoord tot nestbouw kan overgaan en er ook voor de distelvink zelf minder te 'verdrijven' valt, wat de gehele gang van zaken ten zeerste zal bevorderen.

Het is aan te bevelen geen vinken en/of geelgorzen met andere vogelsoorten samen in één kweekvolière te plaatsen, daar deze vogels felle territorium verdedigers zijn en tijdens het kweekseizoen dulden zij

geen andere vogels in de omgeving van hun nest.

5. Gedrag

De distelvink is over het algemeen erg verdraagzaam voor zijn medevolièrebewoners, hoewel hij bij de voerbak nogal graag de baas wil spelen. Het is zelfs mogelijk meerdere van deze vogels bij elkaar te houden in hetzelfde verblijf, dit komt de kweekresultaten echter niet ten goede. Een paartje broedrijpe distelvinken houdt al te nieuwsgierige vogels op veilige afstand van het nest zonder ze enig letsel toe te brengen.

Een broedrijpe man heeft een witte snavel terwijl hij staartzwiepend zijn heldere roep laat horen en steeds met zijn vrouwtje probeert te bekken

6. De gemeenschapsvolière

Volledigheidshalve willen we ook heel even aandacht besteden aan deze vorm van huisvesting. Het blijkt maar al te vaak dat er vogelliefhebbers zijn die van het standpunt uitgaan dat met de in hun bezit zijnde distelvinken toch niet te kweken is er ze dan maar beschouwen als 'Siervogel'. Wij betreuren het dat deze mensen zo denken. Het gebeurt des ondanks toch wel eens dat vogels die

aldus gehuisvest zijn, tot voortplanting overgaan. Maar dit gaat dan wel net de nodige moeilijkheden gepaard. Meestal is het eindresultaat dan toch nog nihil.

7. Kweekkooi of kweekvluchtje

Naast het kweken in de volière, is het ook heel goed mogelijk om met distelvinken in een kweekkooi en/of kweekvluchtje te kweken. Het is natuurlijk een voordeel als men dan over eigen kweekvogels kan beschikken. Daar wij zelf ook naast de volière in binnen-vluchtjes kweken, volgen hier de afmetingen van onze vluchtjes: 1,20 m breed, 1 m hoog en 90 cm diep. Elk voor één koppel vogels. De binnenwanden zijn groen gelatexed. Deze kleur werkt rustgevend op de vogels. In elk vluchtje zijn twee tralie-nestkastjes opgehangen, afgeschermd met enkele conifeertakjes. Door in elk kweekvluchtje maar één koppel vogels te huisvesten, is de kans groter dat deze tot voortplanting overgaan. Temeer daar ze dan ook niet door andere vogels gestoord worden. Voor ons kwekers heeft deze methode ook nog het voordeel dat wij de vogels beter kunnen observeren.

Samengevat kunnen we dus stellen: Het meest ideale is een koppel distelvinken een apart verblijf te geven waar ze ongestoord kunnen leven en zich voortplanten.

Hoofdstuk 3

Voeding

1. Algemeen

Voor het in goede conditie houden van de distelvinken (trouwens voor alle vogels) is een goede, verantwoorde voeding een allereerste vereiste. Wat de exakte samenstelling van het zaadmengsel is, weet meestal alleen de fabrikant.

2. Hoofdvoedsel

Als hoofdvoedsel wordt aan de distelvinken verstrekt:

Voliërezaad, wildzangzaad en ook kanariezaad. Velen hebben op het in de handel zijnde zaadmengsel nog enkele aanvullingen zoals: Raapzaad, negerzaad, slazaad, maanzaad, hennep, lijnzaad, witte zonnebloempitten (al of niet gebroken) en distelzaad.

Deze ingrediënten worden door veel vogelliefhebbers naar eigen inzicht (kwekersgeheim) aan de bestaande zaadmengeling toegevoegd.

3. Bijvoeder

Daaronder verstaan we een 'zacht voer' dat voor de vogels nuttige stoffen moet bevatten. Hiermee wordt bedoeld, eivoer, kracht- of opfokvoer. De meesten kopen het kant en klare voeder van diverse merken, hetgeen naar eigen inzicht wordt aangevuld met o.a. hardgekookt ei, gekiemde zaden, universeelvoer en gekookte vis.

Wij maken ons eivoer ruim 10 jaar zelf aan en daar wij hierover meer als tevreden zijn, volgt hier onze samenstelling:

1 gekookt ei (8 min. koken) fijnmalen, 1 eetlepel conditievoer, ½ eetlepel druivensuiker, 1 eetlepel kindermel, 1 eetlepel brinta, ½ eetlepel snoepzaad, 4 eetlepels beschuitmeel, ¼ eetlepel gemalen hennep, ¼ eetlepel mineralen, 1 suikerlepeltje honing. Hieraan wordt toegevoegd een stukje gekookte (4 min.) fijngemaakte schelvis-filet. Dit alles bij elkaar gemengd levert een vrij droog eivoer op, waar doorheen wij dan zoveel kiemvoer mengen tot het geheel mooi rul (maar niet plakkerig) is geworden.

Dit eivoer wordt aan al onze soorten wildzang verstrekt, en met graagte gegeten. Wij voeren dit bijna het gehele jaar door.

4. Onkruidzaden

Over het algemeen weten eigenlijk te weinig vogelliefhebbers welke onkruiden, en in welk stadium van rijpheid ze aan hun vogels kunnen geven. Dat wij op onze Dia-lezingen 1½ uur besteden aan de onkruiden, mag voor u een bewijs zijn, **hoe belangrijk** deze voor de vogels zijn.

Opmerkingen als: die onkruiden uit de tuin gooi ik in de vuilnis, of ik heb niet geweten dat ik dit aan de vogels kon voeren, wijzen er op dat door onwetendheid veel belangrijke onkruidzaden aan de vogels worden onthouden. Dit mag u nooit meer vergeten: **'Onkruidzaden zijn voor de wildzangvogels onmisbaar'**.

Moeder natuur regelt zich zelf. In elk jaargetijde zijn die onkruidzaden in de natuur aanwezig, die op dat moment voor de vogels nodig zijn. U hoeft ze maar te plukken, het kost niets.

Het is onmogelijk om hier een uitgebreid verhaal te schrijven over onkruidzaden, maar de meest bekende welke geschikt zijn om aan de distelvinken te voeren willen we hier aan u doorgeven, met de vermelding in welke mate u ze kunt voeren.

klein hoefblad	ruim
paardebloem	ruim
perzikkruid	matig
weegbree	matig
vogelmuur	matig
slangekruid	ruim
herderstasje	ruim
kruiskruid	matig
melkdistel	ruim
zuring	ruim
akker en speerdistel	ruim
theunisbloem	ruim

Pluk uw zaden niet langs autowegen, of op plaatsen waar gespoten is met onkruidverdelingsmiddelen. Overtuig u eerst vóór u plukt.

5. Speciale producten

Tegenwoordig zijn tal van preparaten, zoals vitaminen, mineralen, ruihulp en kleurstoffen, te koop voor de vogels. Hier is toch oppassen geba-zen en wij raden u aan de greep naar het flesje achterwege te laten als u niet ter zake deskundig bent. Bij vloeibare vitamine-preparaten, staat veelal de dosering op het flesje aangegeven welke u middels het drinkwater mag verstrekken.

Kleurpreparaten om de mooie rode koptekening van de distelvinken te verkrijgen willen wij u ontraden daar wij zelf hiermede minder goede ervaringen hebben opgedaan. (gele vleugelspiegels worden oranje van kleur).

6. Levend voedsel

Als levend voedsel geven wij de distelvinken: meelwormen, mieren-eieren en alle soorten bladluizen. Met het geven van vleesmaden, zijn wij niet zo ingenomen. Deze kunnen op zeker moment zelfs giftig zijn voor de vogels. Wilt u ze toch voeren, kook ze dan eerst even.

Levend voedsel is onontbeerlijk voor de jonge distelvinken, zeker de eerste 6-7 levensdagen.

7. Drinkwater

Als drinkwater geven wij de distelvinken normaal leidingwater, in een dagelijks vers schoongespoelde drinkfles. In de winter, bij vriesweer, is het aan te bevelen om in binnenverblijven de drinkfles 's avonds reeds met vers schoon water te vullen. Dan heeft dit water de volgende morgen de temperatuur van het vogelverblijf aangenomen, en is dan niet meer zo ijskoud als het water dat uit de leiding komt.

Om te voorkomen dat het drinkwater in een buitenvolière al te snel bevriest, kan hier suiker aan toegevoegd worden.

Gele turquoisines *Neophema pulchella* var

Het zal wel overbodig zijn de gele Turquoise in detail voor te stellen aan de lezer, maar toch enkele woorden beschrijving. Al het olijfgroene van de normale Turquoise is hier vervangen door geel, hoe dieper hoe liever. Al het blauw van de normale is ook hier tegenwoordig, maar dit wordt een delikate, paarlemoerachtige tint – zeker niet afgewassen, maar toch veel bleker. Gele mannetjes behouden de rode vleugelstreep even intens en diepgekleurd. Net als bij de normale vogels, onderscheiden we gele met geel onderlichaam en andere met rode onderdelen. En net als bij normale worden deze twee variëteiten wel eens met mekaar vermengd en dan krijg je een vlekkerig oranje buikje, wat veel minder mooi is. Het zou o.i. goed zijn indien beide variëteiten, zowel bij de normale als bij de gele Turquoisines, apart te kweken, zodat we vogels met zuiver gele borst en buik, naast andere met effen rode onderdelen bekomen. Hier is nog veel selectieve teelt voor nodig.

Erfelijkheid

Het gaat hier om een gewone recessieve mutatie. Dit betekent dus, dat zowel poppen als mannen split voor geel kunnen zijn. De beste manier om zo'n split (of drager van geel) te bekomen is de paring van geel x normaal of omgekeerd: dit produceert 100% split jongen van beide geslachten. Ook de paring van geel x split-geel (of omgekeerd) is interessant, waardoor gele en split-gele jongen, alweer van beide geslachten, bekomen worden.

Moeilijker wordt het, als we split x split of ook split x normaal (of omgekeerd) gaan sparen. In het eerste geval mag je weliswaar 25% gele jongen verwachten, maar beide paringen geven ook een aantal jongen die er allen normaal uitzien, doch waarvan een gedeelte toch het geel verbergt onder dat groene kleed. Al de groene jongen, geboren uit beide laatste paringen, zullen dus getest moeten worden op hun erfelijke eigenschappen. Als je twee mogelijke splitvogels samen paart, en ze geven ook maar één enkel geel jong, dan weet je zeker dat beide ouders werkelijk split-geel zijn. Maar... als er geen enkel geel jong uit voortkomt, sta je nog even ver; want theoretische vooruitzichten zijn één ding en de werkelijkheid is weer wat anders. Toch moeten wij, kwekers, wel volhouden tot we zeker zijn van onze zaak.

Korte historiek

Het is al heel wat jaren geleden – rond 1960? – dat we voor 't eerst gele Turquoisines zagen in Engeland. Ze zaten in de voliëres van de heer Fr. Marques, die twee paartjes gele had kunnen bemachtigen. Helaas verloor hij op korte tijd beide wijfjes en was dus verplicht de twee gele mannetjes met normale wijfjes te paren. De split-gele afstammelingen hiervan zijn zeer waarschijnlijk de voorouders van de meeste gele Turquoisines die tegenwoordig in Europa bestaan. Naar ons weten kwamen er nog sporadisch gele Turquoisines naar onze kontereien overvliegen, maar schijnbaar is van dit 'nieuwe bloed' niet veel terechtgekomen.

Onze eerste goede kijk op gele Turquoisines kwam in 1973, toen we voor 't eerst Australië bezochten en het geluk hadden ontvangen te worden door de heer Parmenter van Parramatta, nabij Sidney. Deze man had toen een weelde aan gele Turquoisines, gepaard met split of met normale, en het was een lust al die prachtige

vogeltjes te bewonderen. We kwamen er precies in de kweektijd en de vooruitzichten schenen wonderbaar. De gele vogels hadden een intense, diepe kleur, waren fors gebouwd en zagen er, onder de stralende zon als sprookjesvogels uit. Ook de normaal gekleurde waren van een bijzonder goede kwaliteit en alle mannetjes vertoonden die brede, dieprode vleugelstreep, die zo wenselijk is. Maar toch zagen we, datzelfde jaar, nog een mooier geel exemplaar bij een Nederlander, die toen in Adelaide woonde, maar later terugkeerde naar zijn vaderland.

We brachten een tweede bezoek aan Australië in 1979, en toen ging het de gele Turquoisines al veel minder goed. De heer Parmenter had zijn hele vogelteelt opgegeven en zijn prachtige gele Turquoisines waren, mettertijd, naar alle windstreken uitgeweken. De belangstelling scheen ook fel verflauwd, vooral omdat Turquoisines, en speciaal de gele, op onverstaanbare wijze een reputatie als slechte telers gekregen hadden. We vonden nog wel een liefhebber, Mr. Bob Hawke, in Zuid-Australië, die enkele vrij goede jonge vogels had kunnen bemachtigen en die vol vertrouwen de hand aan het werk had geslagen om de gele Turquoisines opnieuw een goede toekomst voor te bereiden.

En zo ging het bij ons

Intussen ging het in Europa ook maar zo-zo met die prachtige kleurafwijking. Kweekresultaten waren niet bijster aanmoedigend: de vruchtbaarheid liet te wensen over, veel jongen groeiden nooit op en bovendien lag de prijs veel te hoog voor de meeste beurzen.

Onze vriend Peter Paris, in Cornwall, is een van die volhardende kwekers, die de gele Turquoisines uit het slop hielpen. Jaar na jaar had hij zijn vogels gekruist met onverwante forse normale partners, om zo de grootte en de kleur, maar voornamelijk de vruchtbaarheid van de gele te verbe-

teren. Dit lijkt wel de enig goede manier (samen met prima verzorging) om probleemvogels tot nieuw leven op te wekken - of het nu gaat om gele Turquoisines of om gelijk welke andere soort of variëteit.

Toen we dan ook in 1974 voor 't eerst van start gingen hebben we dit goede voorbeeld nagevolgd. Ook nu nog kruisen we onze gele Turquoisines regelmatig uit met forse normale vogels en we selecteren ook zorgvuldig in verband met de vruchtbaarheid van beide geslachten. Waar we bij de aanvang met heel wat moeilijkheden hadden te kampen, werden de teeltresultaten van jaar tot jaar meer bemoedigend.

Wij paren gewoonlijk split-gele vogels met gele, een goed huwelijk dat dus theoretisch 50% geel en 50% split-geel van beide geslachten oplevert. Maar we zien ons ook regelmatig verplicht om proefparingen te verrichten van vogels, die mogelijk split-geel kunnen zijn. Zo hebben we nu een twintigtal kweekvolières, die door Turquoisines bezet zijn - maar jammer genoeg zijn het niet allemaal gele.

We herinneren ons nog zo goed het eerste gele vogeltje dat bij ons geboren werd in 1975. Het was een wijfje, dat ons al heel wat vreugde maar ook teleurstellingen heeft bezorgd. Dit jaar (1981) heeft ze het goed gedaan: gepaard met een mooie normale man, schonk ze ons zes + drie = negen split-gele jongen, die nu weer instaan voor de verdere kweek, volgend jaar.

Slechts één keer hebben we totnogtoe de paring geel x geel voltrokken, maar dit was echt een geval van overmacht. In de lente zaten in aanpalende kweekvolières twee paartjes, die beiden in 1980 al jongen hadden grootgebracht. Nu merkten we herhaaldelijk hoe de gele man van het ene koppel meer interesse toonde voor zijn gele buurvrouwje, gepaard met een groene man split voor geel. Onze gele man keek nauwelijks meer om naar zijn eigen groene

vrouwje, doch voederde vol overgave zijn gele liefde doorheen de mazen van de scheidingswand. Hoe zou een mens kunnen weerstaan aan zo'n grote hartstocht. Uitzonderlijk hebben we de gele Romeo dan maar gepaard met zijn uitverkorene gele, en ze kregen vele kindertjes, die zelfs groter en beter van kleur zijn dan hun ouders. Toch moeten dergelijke paringen o.i. maar tot de uitzonderingen blijven behoren.

Naast het selecteren voor forsheid en kleur, plus vruchtbaarheid, hebben we ons ook ingespannen om eerst een goede stam met zuiver gele buik op te bouwen, iets waar we, naar we menen, nu wel in geslaagd zijn. Later gingen we van start om daarnaast ook een goede stam met rood onderlijf te bekomen, steeds beroep doende op normale partners met de gewenste kwaliteiten. Hiermee zijn we nog steeds bezig, maar 1981 schonk ons toch reeds enkele degelijke jongen met rode buik. Indien alles naar wens verloopt, zullen deze jongen ons wel vooruit helpen.

Verzorging

We willen het nog even hebben over de huisvesting. Sommige kwekers menen, dat Turquoisines toch maar tere vogeltjes zijn en dat ze thuis horen in binnenvolières of minstens 's winters zeer goed beschermd moeten worden. Om eerlijk te zijn, ook wij hebben, de eerste jaren, onze gele vogels binnengehaald voor de winter. Vooral, omdat we er zo weinig hadden en omdat het verlies van één enkele vogel ons hele kweekplan overhoop zou gehaald hebben.

Toch merkten we, dat de vogels, die buiten overwinterden, veel levendiger waren en vroeger in kweekconditie kwamen. Sedert enkele jaren zitten nu al onze Turquoisines, zowel de gele als de andere, heel het jaar door in buitenvolières, natuurlijk wel voorzien van een goed schuilhok. Al deze vogeltjes ondergaan onze winters buitengewoon goed; ze blijven even actief bij regen, sneeuw en zelfs bij langere vorstperiodes. Er zijn er zelfs die liever niet in het schuilhok gaan slapen.

Ook de voeding is geen probleem. Zoals al onze andere parkieten, krijgen ook de Turquoisines een graanmengsel, waar ze echter steevast eerst het platzaad en de kleine zwarte zonnebloempitten gaan uitzoeken. Ze houden natuurlijk veel van troggerst, zijn verzet op gekiemde zaden en worden gek als ze groenvoer zien. Sommige van deze vogeltjes vreten bovendien alles wat groeit boven en onder de grond in hun open vlucht, zodat je geen sprietje gras meer kunt vinden. Turquoisines schijnen er trouwens behoefte aan te hebben om in de aarde te krabben en te scharrelen om daar wie-weet-welke bestanddelen op te pikken. Jammer genoeg heeft deze activiteit haar keerzijde: de vogels zijn vrij vatbaar voor worminfestering, en een regelmatige ontworming is een absolute noodzakelijkheid.

In de kweektijd geven we de paartjes ook zachtvoer, waarvan in meerdere of mindere mate gegeten wordt. Eigenlijk hebben Turquoisines ook geweldig behoefte aan voldoende en regelmatig ververs water, want ze baden soms zo uitbundig dat de hele waterbak bij warm weer dreigt uit te drogen.

Met al hun voor en tegen, met alle mislukkingen en onverhoopte goede uitslagen, blijven gele Turquoisines toch steeds een begerenswaardig bezit. Als we het geluk hebben de zonne te zien schijnen, lijken die prachtige gouden vogeltjes te behoren tot de mooiste parels van onze collectie.

Zweden in vogelvlucht

Op uitnodiging van een Zweedse intelling hebben mijn vrouw en ondergetekende een week doorgebracht in Zweden. We hebben aldaar een demonstratie gegeven over de endoscopische geslachtsbepaling bij vogels. Op verzoek van enkele oonaangevende Zweedse papegaaiën liefhebbers hebben we een aantal parkieten, papegaaien, kakatoes en beo's endoscopisch onderzocht. Ik wil proberen dit reisverslag in chronologische volgorde weer te geven.

Nadat de KLM ons op dinsdag veilig op het vliegveld 'Arianda' bij Stockholm had neergezet werden we afgehaald door de sympathieke Anders Jansson.

De eerste dag hebben we wat aan 'sightseeing' gedaan in de mooie stad Stockholm. Stockholm is gebouwd op een aantal eilanden, die verbonden zijn door prachtige bruggen. Voor de kust van Stockholm liggen meer dan 10.000 grote en kleine eilanden in het prachtige Scherengebied.

De tweede dag hebben we besteed aan het endoscopisch geslachtsonderzoek. Er werden een groot aantal ara's onderzocht. Er werden niet minder dan 10 hyacintara's aangeboden. Toevallig was de uitslag zodanig dat er 5 poppen en 5 mannen waren, zodat er na ruilen 5 paren samergesteld konden worden. Ook de serieuze Zweedse vogelliefhebbers zijn zich ervan bewust dat voor het behoud van deze zeldzame vogels in volièremilieu de klok op 5 vóór twaalf staat...

Opvallend was, dat praktisch alle hyacintara's buitengewoon tam waren, hetgeen de voorbereidende handelingen, zoals narcoseinjectie etc. erg gemakkelijk deden verlopen. Ook hadden bijna alle ara's een roepnaam. Na de endoscopische geslachtsbepaling moesten verschillende namen veranderd worden...

Van één eigenaar werden twee palmkakatoes onderzocht. De vogels zaten reeds jaren bij elkaar, omdat de eigenaar altijd gedacht had dat het een stel was. Bij het onderzoek bleken het twee geslachtsrijpe poppen te zijn. Er werden in het endoscopisch beeld duidelijk ontwikkelde ei-

follikels waargenomen, het waren dus broedrijpe vogels. Nu we een aantal jaren endoscopisch onderzoek verricht hebben en de nodige ervaring hebben, kunnen we meer gedetailleerd oordelen over de broedrijpheid van de te onderzoeken vogels. Men kan nu bij de vrouwelijke vogels een prognose geven over een eventueel op handen zijnde ei-afzetting. Bij de bovengenoemde palmkakatoes was het ook zonder endoscopisch onderzoek enigszins te zien dat het twee palmkatoepoppen waren. Mannen bezitten nl. en grotere bovensnavel (zie mijn boek: 'Geslachtsbepaling bij vogels' blz. 86).

Door Drs. G.Th.F. Kaal

Verder waren er een vijftal grote geelkuifkakatoes (*Cacatua galerita galerita*) onderzocht. Deze vogels waren 4 jaar geleden rechtstreeks en officieel uit Australië geïmporteerd. Bij het onderzoek bleek dat we te doen hadden met drie mannen en twee poppen. Tegelijk met het onderzoek werd de iriskleur vergeleken met het geslacht. Alle 5 vogels bezaten een donkerbruine iris!!! (gecontroleerd met sterke lichtinval).

Ook bij de 9 onderzochte Australische naaktoogkakatoes (*Cacatua sanguinea*) was er geen verschil in iriskleur te zien. Op het seksen van witte kakatoes wil ik een volgende keer wat nader ingaan.

Ook heb ik het endoscopisch geslachtsonderzoek gedemonstreerd aan de dierenarts van Zweden's grootste en meest bekende dierenpark van Kolmården.

De volgende dag zijn we geïnviteerd door Prof. Lundevål in het Rijks Natuurhistorisch Museum van Stockholm. Hoogst interessant was de rondleiding door Dr. Johannsson. Men kwam daar wel tot de droevige ontdekking dat er reeds vele mooie vogels voorgoed van de aardbodem verdwenen zijn, zoals de legendarische Moa, de reuzenalk en de prachtige Cuba-ara (*Ara tricolor*) om er maar enkele te noemen. Diverse kleurenfoto's hebben we gemaakt van enkele ondersoorten van de auerhoen en de hazelhoen, zoals het

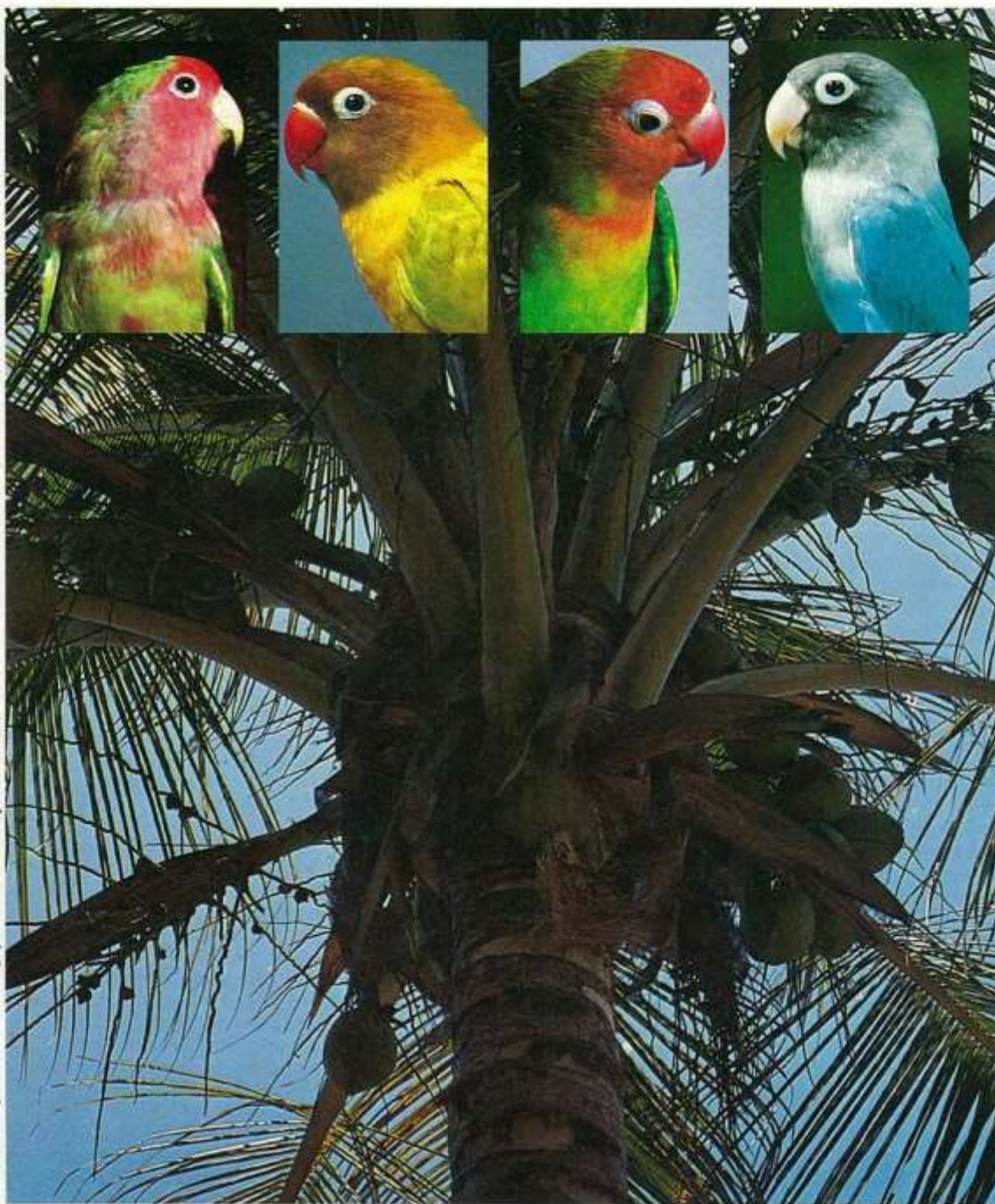
Siberisch hazelhoen en de zwartsnavelauerhoen.

Dezelfde avond werden we ontvangen ten huize van onze Nederlandse vriend Nico Straatman en zijn vrouw voor een echte, overheerlijke Zweedse maaltijd. Een heerlijke avond, maar alles bij elkaar wel een zeer vermoeiende dag. In ons kleine Nederlandje hebben we geen goed idee wat eigenlijk afstanden zijn en hoe groot Zweden eigenlijk is: Een vogelliefhebber uit het noorden van Zweden (uit Juleå) kwam de volgende dag even met twee molukkenkakatoes voor endoscopisch onderzoek. Hij had daar een vliegreis van meer dan 1000 km voor over. Toch bleek dat deze liefhebber niet over al te veel ervaring beschikte wat betreft de geslachtsverschillen bij molukkenkakatoes: Volwassen molukkenkakatoes zijn gemakkelijk te seksen aan de iriskleur. Tijdens het weekend werden wij uitgenodigd door Dr. Rôkin van de dierentuin Kolmården. Dit prachtige dieren- en safari-park ligt ongeveer 160 km verwijderd van Stockholm. Dat we ons in Scandinavië bevonden werd op de heenreis reeds bemerkt: Langs de autosnelweg vonden we een helaas doodgereden, praktisch geheel witte, sneeuwhaas. Regelmatig zagen we waarschuwingborden staan voor overstekende elanden!! In het gesprek hierover met Dr. Rôkin kwam aan het licht dat elanden bij overgrote aantallen in het wild voorkomen en dat er vele auto-ongelukken gebeuren tengevolge van aanrijdingen met deze kolossaal grote dieren. Dr. Rôkin vertelde dat elanden vroeger alleen in het noorden van Zweden voorkwamen maar nu ook reeds gezien worden ver ten zuiden van Stockholm. Ondanks het feit dat er jaarlijks meer dan 50.000 dieren afgeschoten worden neemt het aantal nog steeds toe. Als oorzaak wordt aangegeven dat elanden reeds op éénjarige leeftijd geslachtsrijp zijn en dat ze bijna zonder uitzondering steeds een tweeling ter wereld brengen.

De maandag daarop werden we veilig en wel door de S.A.S. (Scandinavian Airlin Systems) op Schiphol afgezet... een ervaring rijker.

Het genus agapornis

Tekst: H.W.J. v.d. Linden Foto's: Th. Brosset/H. Müller/ H. Bielfeld

Ideale broedplaatsen vinden agaporniden in deze palmbomen.

Agapornis taranta

De taranta is de grootste agapornidensoort en werd in 1814 ontdekt. Later noemde de Engelse ontdekkingsreiziger sir Henry Stanley deze soort naar de Taranta-bergpas in Ethiopië. In 1906 kwam de taranta voor het eerst naar Europa. Enkele jaren later, in 1911 werden er broedresultaten mee behaald. De ondersoort *Agapornis taranta nana* werd pas in 1931 ontdekt en beschreven.

Soortbeschrijving *Agapornis taranta taranta*

Formaat: 16,5 cm.

Man:

Voorhoofd tot op de bovenschedel rood. Wangen, bief en hals donkergrasgroen geleidelijk overgaand in iets meer geelachtig groen op borst, buik, flanken, anaalstreek en stuit. Het vleugeldek is donkergrasgroen en doet ietwat gehamerd aan; mantel egaal donkergrasgroen. Grote slag-

pennen zwart. De vleugelranden vanaf de vleugelbocht zijn blauwzwart. Ondervleugeldekveren zwart. De grote staartveren, welke bijna geheel door de boven- en onderstaartveren bedekt worden, tonen gerekend vanaf de basis een geel en zwarte dwarstekening gevolgd door donkergroene uiteinden. De bovenstaartdekveren zijn donkergroen; onderstaartdekveren geelachtig groen. De ogen zijn donkerbruin; om de ogen bevindt zich een smalle ring van kleine rode veertjes. Snavel koraalrood. Poten grijs; nagels donker-grijs.

Pop:

De pop mist het rood op het voorhoofd en om de ogen. In de vleugels ontbreekt de blauwzwarte vleugelrand. De onderdekveren zijn groen. Voor het overige geheel gelijk aan de man.

Jongen:

De jongen lijken op de pop. De on-

dervleugeldekveren van de mannen zijn zwart, die van de poppen groen. Sommige mannen hebben in het nest al enkele rode veertjes op het voorhoofd. De snavel is vuilgeel met op de bovensnavel een zwarte vlek.

Eieren:

Kleur wit; aantal 3 tot 6.

Broedduur:

25 dagen. De jongen vliegen na ongeveer 50 dagen uit.

Woongebied:

Centraal- en oostelijk Ethiopië.

Soortbeschrijving *Agapornis taranta nana*

Man en pop:

Kortere vleugels en smallere snavel. Voor het overige als de *agapornis taranta taranta*.

Woongebied:

Zuidwestelijk Ethiopië.

De *agapornis taranta* bewoont de open bossen van de uitgestrekte hooglanden. Buiten de broedtijd le-

ven ze in kleine groepen bij elkaar. Ook 's nachts rusten ze bij elkaar in boomholten. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit zaden, bessen en vruchten. Regelmatig bezoeken ze de lager gelegen cultuurgebieden op zoek naar voedsel. Als de vijgen rijp zijn houden ze zich graag in deze bomen op en doen zich te goed aan de vruchten. In de paartijd zonderen de paren zich af. De vogels nestelen in boomholten. De pop maakt hierin een ondiepe komvormige onderlaag bestaande uit kleine stukjes twijg, gras of blad. Het nestmateriaal wordt door de pop tussen de lichaamsbevedering aangesleept. Deze transportmethode van het nestmateriaal is voor de gehele sexueel-dimorfismische groep agaporniden gelijk en wordt als een specifiek gemeenschappelijk gedragskenmerk van deze groep beschouwd. Vlak voordat de pop gaat leggen verliest ze een gedeelte van haar borst- en buikbevedering waarmee ze het nest stoffeert. Dit laatste is uniek voor de taranta en zien we niet bij andere agapornidensoorten.

Taranta's worden onregelmatig in de handel aangeboden. Meestal eten ze direct van alle aangeboden zaden. Ze baden graag zodat we daartoe gelegenheid moeten geven. Het zijn sterke vogels die zich aan ons klimaat spoedig aanpassen. Men kan ze het gehele jaar buiten houden mits een tochtvrij nachthok aanwezig is. Tegen enkele graden vorst zijn ze goed bestand. Bij strenge vorst dient het nachtverblijf vorstvrij gehouden te worden. Slapen doen ze bij voorkeur in een nestkast. Buiten de broedtijd kunnen we de paren in een ruime volièrre samenhouden, doch niet te zamen met andere agaporniden. Zelf hield ik enkele jaren twee paar te zamen met een paar nandaya's (*Nandayus nenday*) in een royale volièrre. Op zekere dag begon één paar taranta's zich agressief te gedragen. Zelfs de nandaya's bleven uit hun buurt.

Ze werden in een kleiner verblijf van 80 x 200 cm ondergebracht. De nestkast waarin ze steeds geslapen hadden verhuisde mee naar het nieuwe

verblijf. Op de bodem van de nestkast, die 25 cm hoog was met een bodemoppervlakte van 17 x 17 cm, had ik een laag vochtig turfmolm aangebracht. Het vlieggat had een diameter van 5 cm. Enkele dagen nadien zag ik dat de man de pop voerde. Verse wilgetakken voorzien van blad stonden volop ter beschikking, doch hiervan werd niets gebruikt. Wél werd van tijd tot tijd aan de takken geknaagd. Het kuilte dat ik in de vochtige turfmolm had gemaakt werd met wat korte stukjes stro bedekt die de pop in de volièrre gevonden had. Ook trof ik verschillende kleine veertjes aan. Er werden 4 eieren gelegd, die toen ik na 14 dagen controle hield allen bevrucht bleken te zijn. Precies 26 dagen, nadat het eerste ei gelegd was, hield ik opnieuw nestcontrole. Eén ei was aangepikt. Toen ik het ei tegen mijn oor hield, hoorde ik het jong piepen. Vijf dagen later hield ik opnieuw controle. Er lagen 4 met wit dons bedekte jongen in het nest. Drie jongen waren al iets groter zodat ik aanneem dat de pop na het eerste of tweede ei begint te broeden en dat er elke dag een jong geboren was. Na 8 dagen werd het grootste jong met een vaste voering van 4,5 mm geringd. Dit ging nog vrij gemakkelijk zodat het ook nog wel enkele dagen later had gekund. Het witte nestdons wordt naarmate de jongen ouder worden donkergrijs. Gedurende de opfokperiode hadden de ouders, behalve het normale zaadmengsel, de beschikking over in melk geweekt bruinbrood, appel, wortel, gekiemde zaden en eivoer. Ook kregen ze dagelijks een kleine hoeveelheid muur. Behalve het eivoer, waarvan ook buiten de broedtijd nooit gegeten was, werd alles genomen. Op het in melk geweekte brood deed ik dagelijks enkele druppels van een in de handel verkrijgbaar multivitaminepreparaat.

Vijftig dagen nadat het eerste ei was aangepikt vlogen 2 jongen uit. De andere twee volgden enkele dagen later. Tijdens het broeden wordt de pop door de man gevoerd. De pop broedt alleen en gedurende die tijd

laat ze zich niet zien. Nadat de jonger uitgevlogen zijn worden ze door de man nog geruime tijd gevoerd. Na ongeveer 10 maanden zijn de jonger op kleur. Een kennis uit mijn omgeving kweekte met een paar taranta's in een broedkooi, welke 120 cm lang 60 cm breed en 40 cm diep was. De bodem van een ruim berkenbroedblok was bedekt met vochtig turfmolm en mos. Verse wilgetakken en palmtakjes stonden als nestmateriaal ter beschikking. Alleen van de palmtakjes werden kleine stukjes afgebeten, die de pop tussen de veren naar het nest bracht. Voor het overige werd het nest bekleed met kleine veertjes. Het voedsel bestond uit een zaadmengsel voor grote parkieten waaraan een extra hoeveelheid zonnepitten waren toegevoegd. Daarnaast in melk geweekt brood, appel, in stukjes gesneden gedroogde vijgen en als groenvoer muur. Ofschoon de taranta geen gemakkelijke kweekvogel is, blijken er elk jaar weer enkele kwekers te zijn die succes hebben.

Op tentoonstellingen slaan ze meestal een goed figuur. Qua tekening bezitten ze weinig foutenbronnen en ook hun conditie is in het algemeen uitstekend. Bovendien zijn ze door hun rustige aard bijzonder goed voor de tentoonstelling af te richten.

Mutaties:

Er gaan geruchten dat er in Portugal een lutino mutatie is opgetreden. Aangezien de taranta vrijwel dezelfde mutatiemogelijkheden bezit als de overige agapornidensoorten, behoort een dergelijke mutatie ongetwijfeld tot de mogelijkheden. Nadere gegevens ontbreken helaas, zodat ik het hierbij laat.

Vogeleieren/ei-genaardigheden...

Prof. dr. Anthonie Stolk

Paaseieren zijn niet door de mens uitgevonden, maar komen ook in de natuur voor. Het mooist laat de zeekoet *Uria aalge* dit zien. Die op rotsrichels nestelende pinguïnachtige vogel van de noordatlantische kusten legt maar één ei, maar dit varieert zo sterk van kleur (wit, bruin of groenblauw) en tekening, dat het onmogelijk is om twee op elkaar lijkende exemplaren te vinden. Men meent met een complete eiercollectie van verschillende vogelsoorten te doen te hebben, maar toch zijn ze van dezelfde soort afkomstig, zij het ook van verschillende individuen.

Onwillekeurig vragen we naar het **waarom** van die veelkleurige schoonheid. Waarom zoveel energie gebruikt om dit paasei-effect tot stand te brengen? Is hier (evenals bij ons eierbeschilderen) een esthetische tendens in het spel of misschien wat anders?

Volgens sommige onderzoekers hebben we bij die grote variatie in grondkleur en tekening met een aanpassingsverschijnsel te doen, zodat de ouders beter hun ei kunnen herkennen. Toch is dit waarschijnlijk onjuist, want een vogel herkent als regel zijn broedplaats en niet zijn ei. Zo worden door zilvermeeuwen *Larus argentatus* zonder meer vreemde eieren aanvaard en zijn er koloniebroedende vogels die hun eenkleurige gevlekte eieren weten te vinden zonder dat het ei zelf een herkenningsmiddel bezit. Reigers *Ardeidae* en pinguïns *Spheniscidae* kunnen hier als voorbeeld worden genoemd. Nog een argument tegen de herkenningsopvatting: ook niet-in-koloniebroedende vogels met een goed afgegrensd broedterrein blijken grote kleurverschillen van de eieren te hebben, zo bijvoorbeeld de grasmus *Sylvia communis*, de grauwe gors *Emberiza calandra*, de boompieper *Anthus trivialis* en de grauwe klauwier *Lanius collurio*. Een herkenningsmiddel is hier totaal overbodig. We blijven nog even op die rotsrichels waar we de nesten van de zeekoeten vonden. Nest is hier eigenlijk een groot woord. We denken dan immers aan een min of meer kunstig bouwsel van takken, twijgjes, gras-

halmen of leem. Niets daarvan echter bij de pinguïn van de noordelijke zeeën. Het ene ei wordt gewoon op de kale rots gelegd en dit brengt wel enige problemen met zich mee. In dit stormachtige milieu is het niet ondenkbaar dat zo'n vrijliggend ei een duwtje van een windvlaag krijgt, over de rand van de rotsrichel rolt om dan op lager gelegen rotsen te pletten of in het zilte nat terecht te komen. In alle gevallen kan het dan als verloren worden beschouwd.

Met het oog daarop heeft het zeekoetei een speciale vorm: het is tolvormig en langgerekt en gaat het door zo'n windvlaag op een gegeven moment aan de wandel, dan blijkt de draaicirkel zeer klein te zijn. Het heeft dus een goede kans om bij die vertoornde elementen slechts zo weinig van de oorspronkelijke plaats te worden verwijderd dat het op de rotswand blijft liggen en door de terugkerende vogel weer verder kan worden bebroed, alsof er geen vuilte aan de lucht is.

Kippe-eieren hebben niet altijd dezelfde vorm, er zijn eigenlijk geen twee die precies gelijk zijn en zo kunnen we met enige afwijkende vormen aan de paastafel het verschil in draaicirkels demonstreren. Een aardig experiment dat weer eens wat anders is dan het aloude eierentikken. Voor het zeekoetei is die kleine draaicirkel van levensbelang en we moeten wel aannemen dat juist daardoor dit ei die speciale tolvorm heeft gekregen. Anders gevormde eieren draaiden wat al te royaal, hebben

zich daardoor zelf uitgeschakeld en zo bleven slechts de kleine draaicirkel-eieren bestaan. Een mooier voorbeeld van wat selectie nu precies inhoudt, is eigenlijk niet te geven.

Het is nog niet zo vreemd om de levende natuur met de auto-industrie te vergelijken, waar met allerlei modellen wordt geëxperimenteerd. Elke verbetering blijkt overlevingskans te hebben, maar wat niet voor honderd procent aan de gestelde eisen voldoet, wordt uitgeselecteerd, als schroot geëlimineerd en zal men bij nieuwe modellen vergeefs moeten zoeken. Laten we hier vooropstellen dat het de natuur nooit om de schoonheid op zichzelf gaat (een mooie vorm bijvoorbeeld of een interessante kleur). Iets kan in onze ogen schitterend zijn, maar voor de natuur is dit niet voldoende. Een vorm of een kleur dient doelmatig te zijn en zinvol te functioneren: anders was ze in de loop der tijden door het selectieproces reeds lang geëlimineerd.

Is men doordrongen van dit principe, dan verwondert het niet dat de bioloog steeds op zoek is om zelfs van het kleinste detail de zin en doelmatigheid te vinden. Zo probeert hij ook de doelmatigheid van de kleurvariaties van de zeekoeteieren te vinden, maar (zoals reeds gezegd) dit is tot op heden nog nooit gelukt.

Zonder uitzondering heeft een ei (als drager van de nieuwe generatie) bescherming nodig, maar de natuur heeft verschillende wegen bewandeld om dit tot stand te brengen. Allereerst de camouflage. Wie wel eens eieren van een plevier van het geslacht *Charadrius* op een kiezelstrand of schepenbank heeft gezien, weet wat camouflage betekent. Je kunt er met je neus bovenop staan en hen toch niet zien, zozeer zijn ze met hun viekken aan de omgeving aangepast. Zonder nestmateriaal worden ze op de grond gelegd en dit is een belangrijke aanvulling op de camouflage. Wat zewier of enige takjes zouden immers onmiddellijk opvallen en het nest verraden. Een

onzichtbaar makend bekleedsel zou hier het werk niet beter hebben gedaan.

Als regel zijn in open nesten liggende eieren gecamoufleerd. Soms gaat de aanpassing aan de omgeving zo ver (bij de kievit *Vanellus vanellus* bijvoorbeeld) dat verschillen van de bodem in de eikleur tot uitdrukking worden gebracht. Zo is het kievitseitje van de leemgrond wat geelachtig getint, in tegenstelling tot het meer groene van de klei. De donkere vlekken zijn in het eerste geval ook wat fletser en vager.

Geen regel zonder uitzonderingsgevallen en zo zijn de eieren van grote vogels doorgaans wit. Ze zijn zo groot en sterk dat ze in staat moeten worden geacht hun bezit voldoende te kunnen beschermen en dan zou camouflage van het ei slechts als een zinloze energieverspilling moeten worden beschouwd. Ooievaars *Ciconiidae* en flamingo's *Phoenicopteriidae* vormen hier een goed voorbeeld en reigers *Ardeidae* behoren met hun blauwgroene eieren ook in deze rubriek thuis.

Door die grote vogels wordt soms in kolonieverband gebroed en kan de verdediging van de nesten gemeenschappelijk ter hand worden genomen. Hoe efficiënt dit werkt, kan ieder getuigen die een kiekendief van het geslacht *Circus* onverrichterzake heeft zien afdruppen, als hij door een zilvermeeuwkolonie is ontdekt; hij behoeft het dan werkelijk niet opnieuw te proberen. Arenden van het geslacht *Aquila* broeden wel niet in kolonies, maar ze zijn zo groot en sterk dat hun eieren heel goed wit kunnen zijn. Met vogels die in holen of andere schuilplaatsen broeden is het niet anders gesteld. In de beschutting van de nestholte heeft camouflage geen enkele zin en zo vinden we bij ijsvogels *Alcedinidae*, bijeneters *Meropidae*, spechten *Picidae*, baardkoekoeken *Bucconidae*, glansvogels *Galbulidae*, baardvogels *Capitonidae*, motmots *Momotidae*, todies *Todidae*, hoppen *Upupidae* en het merendeel van de uilen *Strigidae* als regel een wit of blauwachtig legsel.

Nu zijn er wel effengetinte eieren van in open nesten broedende vogels die niet in staat zijn om hun legsel behoorlijk te verdedigen, maar hier komt de camouflage op een andere manier tot stand. Eende-eieren zijn (zoals bekend) grijsgroen tot roomkleurig, maar worden door het bruingevekte vrouwtje uitstekend gecamoufleerd. Verlaten ze het nest, dan doen ze dit niet dan na het legsel met grijsbruin dons voorzichtig toe te dekken. Brieduiker *Bucephala clangula* en berg-eend *Tadorna tadorna* die in holen broeden, hebben dit camouflage-dons niet nodig en bij hen is het dan ook wit. De natuur houdt nu eenmaal niet van overbodige zaken.

De kalkwitte eieren van de futen *Podicipedidae* zouden onmiddellijk opvallen en een gemakkelijke prooi vormen voor de kraaien *Corvidae*, als er tenminste niet voor een bijzondere camouflage was gezorgd. De eieren liggen namelijk in een vochtig nest van rottend plantenmateriaal en krijgen door de inwerking van humuszuren al spoedig de kleur van de omgeving. Bovendien dekt de fuut bij het verlaten van het nest het legsel met nestmateriaal toe en is er daarna niets meer waar te nemen.

Goed-verdedigde en beschutte eieren zijn wit en onbeschermd hebben zich een camouflagepakje aangemeten. Dat is zo ongeveer de algemene regel die bij vergelijking van vogeleieren uit de bus komt. Toch zijn ook hier weer uitzonderingen op die regel. In holten broedende mezen *Paridae* blijken gevlekte en gespikkelde eieren te hebben en dit simpele feit brengt ons een belangwekkend verschijnsel op het spoor. Oorspronkelijk zijn het in open nesten broedende vogels geweest en na hun overgang tot het holenbroeden hebben ze hun eicamouflage nog bewaard. Men kan zich voorstellen dat de nu nutteloos geworden vlekken en spikkels langzamerhand zullen verdwijnen en dat in een verre toekomst de eieren geheel effen wit zullen zijn; voor onze achterkleinkinderen is dit nog te lang om op te wachten, want de molens van Moeder Natuur werken nu eenmaal langzaam.

Het omgekeerde wordt eveneens gezien. Papegaaien **Psittacidae** zijn holenbroeders en kunnen dus met witte eieren volstaan. Enige soorten zijn echter nog niet zo lang geleden in open nesten gaan broeden, maar hebben nog geen tijd gehad om hun witte eieren een passende camouflagedekleur te geven. Misschien dat een verre toekomst een nest met andere sieren zal zien.

Dok gedragsaanpassingen blijken tijd te kosten. Neem bijvoorbeeld de **sirolbeweging**, een zinvolle handeling die bij sommige op de bodem broedende vogels (meeuwen **Lariidae** en ganzen **Anserini** bijvoorbeeld) voorkomt. Een buiten de nestholte liggend ei wordt met snavel en tals in het nest teruggerold, waarna het op de normale manier weer bebroed kan worden. In bomen broedende soorten kennen dit niet en dat is uitstekend te begrijpen: raakt hun ei over de rand van het nest, dan valt het immers op de grond te pletter. Een ei buiten het nest is hier geen ei en kan worden afgeschreven.

Een in bomen broedende Amerikaanse ral blijkt het eirollen uitstekend te beheersen, maar zijn voorouders broedden dan ook (evenals zijn meeste verwanten vandaag nog) gewoon op de grond. Sommige leeuwenraken **Alaudidae** zijn nog niet zo lang geleden gondbroeders geworden en hoewel de eiroltechniek voor hen zeer nuttig zou zijn, komt die niet bij hen voor. Voor boombroeders kan die niet in aanmerking komen en ook hier kost het bijwerken van het instructieboekje nu eenmaal tijd. In de 19e eeuw zullen wij onze gewoonten van de gematigde streken ook niet in een handomdraai vergeten. Zelfs het nest van die grondleeuwenraken laat nog het boomtype zien: het is komvormig en diep. In bomen ideaal om de eieren voor weggrollen en vallen te beschermen, maar op de grond is zo'n constructie eigenlijk wel wat overdreven; hier zou een wat vlakker nest ook uitstekend voldoen.

Aanpassing kost inderdaad tijd en in dit opzicht is het in de natuur niet anders gesteld dan bij ons mensen.

Verhuizen wij van een klein dorp naar een stad, dan zullen we ongetwijfeld oude, geërfde meubels meenemen naar de nieuwe modernere woning, omdat we nu eenmaal niet direct alles nieuw kunnen aanschaffen. Onze buurman is misschien in de stad geboren en heeft reeds moderne, bij de woning passende meubels. De voorgeschiedenis van de bewoners blijkt hier aan het meubilair te kunnen worden afgelezen. Zo slepen ook levende wezens een groot aantal slechts historisch begrijpelijke eigenaardigheden met zich mee. Geen soort speelt het immers klaar om bij iedere aanpassingsstap onmiddellijk de hele inventaris aan kenmerken te vernieuwen. Daar is nu eenmaal tijd voor nodig.

Leeft men lang genoeg in het bepaalde milieu, dan kan men de **historische ballast** (men spreekt ook wel van **relict**) langzamerhand wegwerken op dezelfde manier als de bewoner van zoëven, die successievelijk zijn oude meubels door nieuwe vervangt. Het blijkt zelfs nog mogelijk te zijn aan te geven wie vroeger en wie later in dat milieu is gekomen. We laten hier buiten beschouwing dat die omschakeling niet in alle gevallen even snel verloopt.

Meerdere legfels per jaar zijn werkelijk een uitkomst en zo kan een vogelpaar, waarbij een legsel verloren is gegaan, datzelfde jaar toch nog nageslacht krijgen. Die meerdere legfels blijken slechts mogelijk te zijn doordat in de eierstok een groot aantal eieren tot rijping komt. Bij de torenkraai of kauw **Corvus monedula** die slechts eens per jaar broedt, bestaat een voltallig legsel uit vijf tot zeven eieren, maar per jaar blijken er zestien tot vijfendertig tot rijping te komen. De natuur heeft hier als het ware haar voorzorg genomen en een voorraad aangelegd waaruit in noodgevallen kan worden geput.

Die reservevoorraad speelt ook een rol bij het opvoeren van de eierproductie bij kippen- en eenderassen. Hier heeft men ongelooflijke resultaten kunnen bereiken. Witte leghorn-

hennen zijn tot 353 eieren per jaar in staat, terwijl Rhode Islanders het tot 344 kunnen brengen. Bij witte en reekleurige loopeenden, de Orpingtons en de Khaki-Campbells wist men het tot 265 eieren per jaar te brengen. In de vrije natuur loopt het natuurlijk zo'n vaart niet, maar toch kan elk vogelvrouwtje per jaar meer eieren produceren dan in normale omstandigheden nodig is. Op die manier kan de nadelige invloed van bosbranden, overstromingen, stormvloed, veld- en bosarbeid en roof worden opgevangen.

Eierleggen schijnt voor een vogel niet gezond te zijn, want een vogelsoort die jaarlijks maar één ei legt staat als regel een langer leven te wachten dan een soort die twaalf eieren per jaar legt. Wat nauwkeuriger geformuleerd kunnen we zeggen dat de levensduur van een vogelsoort in omgekeerde verhouding staat tot het geboortecijfer dat door het aantal eieren in het legsel wordt bepaald.

Grote soorten roofvogels kunnen zeventig jaar en ouder worden; ze hebben slechts weinig eieren nodig om de soort in stand te houden en hetzelfde is bij middelgrote soorten als raven van het geslacht *Corvus* en papegaaien *Psittacidae* het geval, die eveneens een hoge leeftijd kunnen bereiken.

De eierproductie is het grootst in de eerste levensjaren (bij kippen bijvoorbeeld zelden langer dan tien jaar). Een kip kan in acht jaar totaal ruim 1500 eieren leggen. De afname van de legactiviteit staat in directe verhouding tot de ouderdom van de vogel en kooi- en volièrevogels vormen geen uitzondering op deze algemene regel. Bij vogels die de eerste jaren intensief hebben gelegd, neemt de produktiviteit bij het ouder worden sneller af dan bij minder goed leggende soorten. Bij kalkoenen *Meleagridinae* bleek het aantal eieren in het eerste levensjaar van 77 voortdurend af te nemen tot 28 eieren in het vijfde jaar. Bij andere vogelsoorten neemt de eierenproductie waarschijnlijk op dezelfde manier af.

Nu wat anders. Een ei heeft een spitse en een stompe pool. Hebt u zich

wel eens afgevraagd welke bij het leggen het eerst naar buiten komt? U denkt misschien met de stompe pool, omdat bij mens en zoogdieren ook het hoofd als moeilijkste deel van de bevalling het eerst verschijnt. De gladde en naar achteren dunner wordende eierschaal maakt het leggen op die manier nog waarschijnlijker. Men kan zich echter ook voorstellen dat het ei met de spitse punt naar voren gemakkelijker wordt gelegd. Bij kippen gebeurt dit inderdaad in ongeveer 84 procent van de gevallen en vermoedelijk is dit bij in het wild levende vogels ook het geval. Als regel is het bij de vogels tegenovergesteld als bij de zoogdieren.

Doorgaans liggen de eieren zo in het nest dat ze zo weinig mogelijk ruimte innemen en bijgevolg het best kunnen worden bebroed. De tol- of peer-vormige eieren (van de Kievit bijvoorbeeld) liggen daarom met de spitse pool naar elkaar toe. Met een gebogen stuk ijzerdraad dat precies rond de vier eieren past, kan men gemakkelijk bewijzen dat dit de voordeligste ligging is.

Draait men de eieren om zodat de stompe polen naar binnen zijn gericht, dan zien we dat het op de eieren gelegde hoepeltje niet meer past. In dit geval nemen de eieren een groter oppervlak in, kan de broedende vogel hen veel minder goed bedekken en zal er meer broedingswarmte verloren moeten gaan. De broedende vogel accepteert haar legsel dan ook niet, wanneer in haar afwezigheid de eieren met de stompe pool naar binnen zijn gelegd. Zo snel mogelijk zal ze bij terugkomst de eieren in de normale stand terugleggen. Door hun tolvorm liggen ze niet parallel aan de bodem, maar wijzen ze schuin omlaag.

Wellicht staat het eerst verschijnen van de spitse pool hier ook mee in verband. In dit geval komen de eieren als regel in de normale stand met de spitse pool naar binnen te liggen, zodat ze niet behoeven te worden gekeerd. Als bij het eierenleggen de spitse pool voorgaat, moet dit om de een of andere reden wel doelmatig zijn.

Het omkeren van de eieren wordt overigens niet alleen bij een abnormale ligging gedaan. Normaal wordt van tijd tot tijd het ei door de broedende vogel gekeerd, zodat de lucht van alle kanten bij het ei kan komen, de eierschaalporiën en zo het netwerk van bloedvaten kan bereiken. Zonder dit keren zou de dooier door de overige eisubstantie kunnen zakken en kwam er van de normale ontwikkeling niets terecht. De doelmatige omkeerhandeling zal in de loop der tijden door selectie zijn ontstaan. Individen die het om de een of andere reden niet deden, schakelden zich zelf uit doordat ze geen nageslacht kregen. Zo kon de methode langzaam maar zeker als het ware vanzelf worden geperfectioneerd.

Het ei vormt de nieuwe generatie maar moet daartoe worden uitgebroed. Geen wonder dat hierbij interessante details zijn te zien, want het doen ontstaan van de nieuwe generatie is uiteraard een belangrijk proces. Het gaat hier immers om te zijn of niet te zijn. De aanpassingen zijn zeer geraffineerd dat men de vogels weleens zou willen toedichten, maar toch moeten we niet vergeten dat al die doelmatige handelingen door aanpassing zijn ontstaan.

Zo zijn er allereerst vogels die het of hun dooie gemak doen en andere die een verschrikkelijke haast moeten maken. Neem nu bijvoorbeeld de kleine netgans *Anser fabalis brachyrhynchus*, die als wintergast in ons land wordt gesignaleerd. Behoort tot de eerste groep en kan het dus wat rustig aan doen. Op Groenland broedt een verwant, maar die moet zich haasten. U begrijpt dat dit samenhangt met het klimaat en dat hier een voedselkwestie in het spel is. In die noordelijke gebieden is het immers kort dag, de lente (het broedseizoen) zet laat in en het wordt ook weer spoedig zo koud dat men moet vertrekken. Hadden de vogels hun gedrag niet nauwkeuriger aan het klimaat aangepast, dan zouden ze hun soort met geen mogelijkheid in stand hebben kunnen houden. Ze hebben de op het oostelijk deel van

vogeleieren/ ei-genaardigheden

het schiereiland Tajmyr broedende waadvogels maar 55 tot 80 dagen tot hun beschikking om de allerbelangrijkste werkzaamheden van hun leven te verrichten. In die periode moet alles worden gedaan, het grootbrengen van de jongen inclusief. Met het oog daarop plegen verschillende in het noorden broedende vogels reeds gepaard op de broedplaats te verschijnen zodat geen kostbare tijd met allerlei voorbereidende handelingen verloren hoeft te gaan. In noordelijk Europa en Azië beginnen de broedtijden nu eenmaal aanzienlijk later dan bij ons. Voor het grootbrengen van de jongen heeft men zich immers naar het voedsel te richten. Als men doordrongen is van dit allesomvattende feit, dan begrijpt men ook de zin van de trek. Men gaat voor de voortplanting naar het noorden, omdat daar de grootste hoeveelheid opkweekvoer verkrijgbaar is (plus de nodige ruimte om het een en ander in alle rust te kunnen consumeren). Menig detail van de vogeltrek mag ons nog duister zijn gebleven, maar de bedoeling daarvan (de biologische betekenis zoals dat heet) staat als een paal boven water. Daarover behoeft niet diepzinnig te worden gefilosofeerd.

Heel mooi komt de relatie tussen voortplantingstijd en voedsel bij een bepaalde valk tot uiting, de zuidoepse Eleonora-valk *Falco eleonora*, die eind juli, begin augustus (heel laat dus) met broeden begint op de rotsige eilanden van de Middellandse Zee. Dit is echter de tijd dat duizenden kleine vogels op de herfsttrek naar Afrika oversteken en op die eilanden een rust- en voedselpauze inschakelen. Hier staat zo'n rijkelijke tafel gedekt dat als er hier, om zo te zeggen, geen roofvogel zou bestaan, dan zou hij met het oog op de grote voedselvoorraden nog tot ontwikkeling moeten komen.

Vogels die in tropische regenwoudgebieden broeden (en verschillende kooi- en volièrevogels behoren hier toe), blijken geen speciale broedperiode te hebben. Dit is ook niet nodig omdat hun voedsel het hele jaar door

in grote hoeveelheden voorradig is en zo hebben we ook hier weer een prachtig argument voor de regel dat de voortplanting zich naar de voedselvoorraden moet richten.

Nu mogen we heel wat te weten zijn gekomen over de aanpassing van vogeleieren, maar toch zijn alle problemen op dit terrein nog lang niet opgelost. Neem nu de afrikaanse krokodilwachter *Pluvianus aegypticus*, een plevierachtige vogel ter grootte van een lijster, die aan rivieroeveren en op zandbanken leeft en reeds aan Aristoteles (384 tot 322 vóór Christus) als *trochilos* bekend was.

De naam berust op oude waarnemingen volgens welke de vogel de gepende muil van krokodillen zou binnengaan om daar voedselresten tussen de vervaarlijke tanden weg te pikken, waarvan niet slechts de vogel maar ook de krokodil praktijk zou trekken. Deze zou hem dan ook niets doen en hem een seintje geven als hij voorlopig genoeg van hem heeft en alleen wil worden gelaten. Hij beweegt dan op karakteristieke manier zijn hals en zo zou worden voorkomen dat de vogel even later door de dichtklappende kaken wordt verwond. Terwijl de griekse schrijver Plutarchus (ongeveer 46 tot na 120) en de Romeinse schrijver Plinius (23/24 tot 79) tussen de tanden achtergebleven vlees als menu van de krokodilwachter opgeven, zou dit volgens de griekse schrijver Herodotus (vóór 480 tot na 430 vóór Christus) uit bloedzuigers bestaan.

Die krokodilwachter heeft de gewoonte om zijn vier eieren in te graven, zodat ze op een diepte van tien centimeter komen te liggen. Naar onze mening zou dit helemaal niet nodig zijn, omdat de kleur van de eieren prachtig met die van de omgeving overeenkomt. Zo te zien doet de krokodilwachter dus overbodig werk, tenzij je in aanmerking neemt dat de

vogel merkwaardig genoeg eerst na het leggen van het tweede ei met ingraven begint. Het eerste ei wordt dus een tijdje aan zijn lot overgelaten. Hier is de camouflagekleur wel degelijk op zijn plaats en het zou natuurlijk wat vreemd zijn om met het leggen van een gecamoufleerd ei te beginnen en dan vervolgens met witte eieren door te gaan. Dat is een grapje dat zelfs de vindrijke natuur wat te ver gaat.

De verwanten van de krokodilwachter (de vorkstaartplevier *Glareola pratincola* bijvoorbeeld) hebben gecamoufleerde eieren. Op grond daarvan zou men zich kunnen voorstellen dat de voorouders van de krokodilwachter dit ook hebben gehad en eerst later tot dat eieringraven zijn overgegaan. Dat het eerste ei een tijdje aan zijn lot wordt overgelaten, duidt als het ware op de nieuwigheid van deze werkwijze. De vogel zit als het ware nog aan het oude systeem vast en naar het schijnt heeft een zekere 'arzelings' haar bevangen, al geschiedt dit alles ook volkomen onbewust. Misschien is de krokodilwachter vroeger incidenteel tot het eierbegraven overgegaan (met het oog op gevaar bijvoorbeeld) en is dit later tot een gewoonte geworden. Vergeet niet dat ook deze vogel (eventueel wij mensen) een gewoontedier is: heeft men iets eenmaal gedaan, dan doet men het in het vervolg bij voorkeur weer. Een inwendige drang kan een handeling tot een volstrekte noodzakelijkheid maken. Men heeft wel verondersteld dat de krokodilwachter tot eierbegraven is gekomen om het legsel tegen de brandende zon te beschermen. Erg waarschijnlijk is dit overigens niet, want er zijn nu eenmaal vogels die op dezelfde plaatsen en in vrijwel dezelfde jaargetijden broeden als de krokodilwachter en die hun eieren niet in het zand begraven. Schaarbekken van het geslacht *Rynchops*, grielen van het geslacht *Burhinus* en de sporenkievit *Hoplopterus spinosus* zijn voorbeelden die hier in de eerste plaats kunnen worden genoemd. Overigens worden door de krokodilwachter ook jonge kuikens

bij gevaar beraven. Daartoe lopen ze naar de dichtsbijzijnde kuil en dan gooit de oude vogel met de snavel zand over hen heen. Soms brengt men ook water naar de begraven jongen toe.

De krabplevier *Dromas ardeola*, ook een verwant van de krokodilwachter ter grootte van een scholekster *Haematopus ostralegus*, valt bij de plevieren eveneens uit de toon doordat zijn grote ei niet ergens op de bodem maar aan het eind van een schuin in het zand begraven gang wordt gelegd. De zon en de hitte zijn er de oorzaak van dat deze verwant van de krokodilwachter zijn ei niet ergens op de bodem deponeert. Deze inwoner van Madagaskar, Aldabra, de Comoren, Andamanen en Laccadiven, de eilanden en kusten van de Perzische Golf en de Rode Zee, de noordelijke en westelijke kusten van de Indische Oceaan heeft er rekening mee te houden dat haar broedgebieden gedeeltelijk in de warmste zones van de aarde liggen. Het broeden onder het aardoppervlak was dus niet meer en niet minder dan een *conditio sine qua non*.

Voor vogelliefhebbers is het uiteraad goed te weten dat eieren een uitstekend voedsel vormen. Bezitten hoogwaardige stoffen in geconcentreerde vorm, die een organisme in wording voor de opbouw nodig heeft. Met de gunstige samenwerking van de voedingsstoffen, de vitaminen en de mineralen is de voedings-hygiënische betekenis van het ei nog lang niet uitgeput. Het ei is vrij van stoffen die bij de stofwisseling in urinezuur worden omgezet en dit kan in de lange rij van dierlijke voedingsmiddelen eigenlijk alleen nog maar van de melkprodukten worden gezegd. De bezwaren tegen een groot verbruik van vlees omdat het hoofdbestanddeel eiwit tegelijk drager is van de veroorzakers van urinezuur, hebben geen betrekking op het ei. Er is wel naar voren gebracht dat het beter zou zijn het kippevoer rechtstreeks aan de mens te geven in plaats van via de kip en het ei, maar toch verdient dit zeker geen aanbeveling. Om de werkkacht van de mens op peil te

houden is honderd gram ei per week voldoende, terwijl de door een leggende kip verbruikte ongeveer 1500 calorieën per week in de vorm van plantaardige voedingsstoffen die niet kunnen compenseren en zeker niet voordelig zijn. Het ei is vrijwel volledig verteerbaar, de samenstelling veelzijdig en de voedingswaarde bijgevolg hoog. De belangrijkste stoffen komen niet door het aantal calorieën tot uitdrukking.

Donkerbruine eieren die door een bepaald ras in doorgaans kleine aantallen worden gelegd, hebben vaak een donkere dooier en zijn bij sommige mensen erg in trek. Een smaakverschil is niet of nauwelijks te constateren. Het is dus echt een **kwestie van smaak**, maar dan in overdachtelijke zin.

De kleur van de dooier hangt van het voedsel af en staat bovendien met de vogelsoort in verband. Kraaie-eieren hebben een felgele dooier, bij flamingo-eieren is de dooier bloedrood en bij meeuwe-eieren oranje. Lichte dooiers wijzen bij kippen op een grote legactiviteit. Het ontbreekt ze dan wel aan kleurstoffen in het voer die de donkere dooier moeten bewerkstelligen. Om een diepere dooier te krijgen gebruikt men als voedsel wel veel groenvoer, rode peen, lucernemeel, gele maïs en paprikapoeder. Dergelijke stoffen worden in dierentuinen ook gebruikt om flamingo's de fraaie natuurlijke roze verenkleur te doen behouden. Krijgen ze deze voedingsmiddelen niet, dan worden ze na verloop van tijd wit, maar met de genoemde stoffen is er geen vuiltje aan de lucht.

Heeft een ei een hooigeur, dan is dit niet het gevolg van het verpakkingsmateriaal, maar is een besmetting met een bacterie in het spel, een variëteit van *Bacterium cloacae*. Men heeft deze bacterie kunnen kweken om er voor het onderzoek verse eieren mee te kunnen besmetten. Alle geïnfecteerde eieren bleken na openbreken dan die karakteristieke hooigeur te hebben.

Bloedfazanten

Er is weliswaar een aantal ornithologen die de bloedfazanten zien als echte fazanten, maar de meerderheid beschouwt ze toch als nauwer verwant zijnde aan de patrijzen en de kwartels, de zogenaamde veldhoenders. Daarmee komt ook de rui van de staart met veertien pennen overeen. Het ruien verloopt namelijk van binnen naar buiten in plaats van tegenovergesteld. Hun woongebied is het hooggebergte van het Himalaya-gebied waar men ze kan aantreffen tot aan de sneeuwgrens. 's Winters, als het daar boven al te 'bar en boos' wordt, dalen ze wel af naar hoogten tot zo'n 3000 meter. Vanwege de lage temperaturen in het hooggebergte is het verenkleed van deze patrijsachtige vogels erg dik en zacht. Bij de bontgekleurde mannetjes, de hanen, zijn de veren lang en lancetvormig; de vrouwtjes zijn eenvoudig bruin

met donkere golflintjes en strepen. De snavel van de dieren is kort, dik en gekromd, terwijl de hanen aan het loopbeen één tot drie korte sporen hebben.

Veertien ondersoorten

Er is slechts één soort en dat is de bloedfazant (*Ithaginis cruentus*) met niet minder dan veertien ondersoorten, waarvan de langst bekende, de Nepalese bloedfazant (*I.c.cruentus*) hier is afgebeeld. De vogels die domicilie hebben boven de boomgordel zoeken de bergweiden op om er te foerageren. In 'landbouwstreken zoeken ze de stoppelvelden op, waar ze zich voeden met allerlei zaden en zaadjes. Volgens een onderzoeker sluiten ze zich 's winters vaak aan bij troepen oorfazanten, die dan wel steeds de 'leiding' hebben, omdat ze véél schuwer zijn en ook beter kun-

nen horen. Bloedfazantjes zijn gezellig levende dieren die tot de paartijd in groepen van tien tot veertig stuks bij elkaar blijven. In zulke groepen zijn altijd aanzienlijk meer heren dan dames.

Als de bloedfazanten moeten vluchten laten ze vaak een luid gefluit horen. Snel bewegen ze zich sluipend door het struikgewas, maar voor een hond schieten ze gewoonlijk het geboomte in.

In de paartijd prorken de hanen voor hun uitverkorenen met opgerichte kuif en opgezette veren, terwijl de vleugels enigszins hangen en de staart wordt uitgewaaierd. Er worden (volgens Van der Mark) circa acht roodachtige tot gelige eieren gelegd, die door het hennetje worden uitgebreed. Wel zorgen beide partners voor het grootbrengen van de kuikens.

Foto: Vogelpark Walsrode Tekst: Meindert de Jong

Onopvallend, maar verleidelijk

De Heggemus

(Prunella Modularis)

Frans: Accenteur mouchet
Duits: Heckenbraunelle
Engels: Dunnock

In de middeleeuwen hadden de mensen de gewoonte om alle kleine vogels die niet met de eerste vogelslag duidelijk herkenbaar waren, als mussen te betitelen.

Later werd dit vogeltje vaak bastaardnachttegaal genoemd, vernoemd omdat hij zo onopvallend is als de nachtegaal.

Wat we hier noch met het ene noch met het andere te doen hebben, wordt duidelijk als we de vergelijking maken met de huismus (*Passer domesticus*) en de ringmus (*Passer montanus*). In tegenstelling met die soorten bezit de Heggemus een spitse zwarte snavel, zoals die van insecteneters; doch hij prefereert een variabel regime want winter en zomer eet hij naast kleine vliegjes, spinnetjes, rupsen en slakjes ook allerhande kleine zaden en bessen.

Ik heb heel de winter plezier gehad van een koppeltje dat rondscharrelde bij de voederplaats, en alles wat er op de grond viel verschalkte, zoals onkruidzaden, kokostoot, zonnebloempitten, miere-eieren e.d., doch ze kwamen nooit op de voederafel zelf.

Beschrijving: grootte en kleur van gevederte gelijkend op die van de huismus, maar zij zijn door hun opgewekte schuifelende gang en het af en toe nerveus met de vleugels slaan reeds vlug van deze laatste te onderscheiden. Ze zijn zeer verdraagszaam tegenover alle soorten.

De snavel is scherp en spits, kop en nek zijn als het ware met een leigrijze kap overtrokken, die tot aan de schouders rijkt, en geleidelijk in het bruin overgaat. Op de kop zelf is er een gestreepte tekening. Bij de man zijn de kleuren dieper als bij de pop, die er dus valer uitziet, doch men moet de vogels samen zien voor een onderscheid te kunnen maken. Hun gang is aangenaam, ietwat gelijkend op die van de winterkoning, maar iets zachter en zonder rollers. Men kan deze vogels heel het jaar door beluisteren, behalve in de ruitijd.

Biotoop: ze voelen zich goed op hun gemak in verse aanplantingen van coniferen dichte struikgewassen, tuinen en parken, verder in hagen, bembegroeiing van holle wegen en overal waar de onderbegroeiing weelderig bloeit, want het is een enigszins schuwe vogel.

Nest: wordt door het wijfje alleen gebouwd en gedurende die periode volgt de man haar wel eventjes hier en daar maar hij schijnt verder niets om die drukdoenerij te geven en gaat wat verderop zijn gangetje; alléén de paring roept even zijn aandacht.

Het nest bestaat uit twijgjes, droog gras, mos en de binnenkant is rafijn met haar, veertjes e.d. afgewerkt. Erg mooi om te zien. Het geheel wordt zelden hoger als twee meter van de grond gebouwd, goed verborgen en meestal uit de directe zonestrallen. Zelfs liefst donkere plekken komen in aanmerking.

De broedtijd is van begin, maart tot begin juli, meestal twee broedsels per jaar. De pop legt meestal vijf groenblauwe eitjes, (bij mij in de tuin telt het eerste broedsel van dit jaar slechts drie eieren). Deze worden dan elf tot twaalf dagen uitgebroed, wederom door de pop alléén, wat verklaart dat ze dikwijls van het nest af moet om eten voor haar te gaan zoeken.

Pas als de jongen uitkomen komt de vader terug naar huis en brengen ze samen hun kroost groot. De snavelkost bestaat nu wel uitsluitend uit insecten.

De Heggemus is vermoedelijk vaak het slachtoffer van de Koekoek (*Cuculus canorus*) maar dat is ons nog niet helemaal duidelijk. De Koekoek is namelijk in staat zijn eieren te kleuren naar het patroon van zijn gastvrouw.

Nu heeft men maar zelden koekoeks-eieren aangetroffen die gekleurd waren als die van de Heggemus, want in die nesten legt de Koekoek normaal witte eieren, ondanks dat hij heel goed in staat is om groenblauwe eieren te produceren. De Heggemus neemt dus geen aanstoot aan die witte eieren, doch men moet niet probe-

ren anders gekleurde eieren in het nest te leggen, want dan wordt het broedsel niet aangenomen.

Er moet dus een ecologische band bestaan tussen de Heggemus en de Koekoek, doch daar is men nog niet volledig achtergekomen.

Verspreidingsgebied: deze vogels hebben nagenoeg gans Europa als broedgebied. Men treft ze aan van aan de Middellandse Zee tot in Noorwegen en van het oosten tot aan het Oeralgebergte; doch ontbreekt in Midden-Italië, Griekenland en Zuid-Rusland.

Vogels die in Noord-Europa verblijven overwinteren in gematigde streken, vooral België, Nederland, Frankrijk, soms ook wel eens in Spanje maar zeer zelden in Noord-West-Afrika.

Vogels van West-Europa zijn standvastig en zij die in gebergten leven zakken dan voor hun voedselvoorziening af tot in de dorpen. Bij zware vorst en vooral bij hevige sneeuwval hebben de vogels het hard te verduren, en sterven dan wel eens massaal.

De Heggemus is een beschermde soort, d.w.z. dat we deze vogel niet mogen houden in gevangenschap. Diegene die dat wel doet, hebben in de volière een vogeltje dat goed gedijt, snel went en tam wordt. We houden ze in goede conditie op menu van maanzaad, geplette hennep, een goed kanariemengsel en onkruidzaden, meelwormen en universeel voer. Levend voer is beslist noodzakelijk wil men met succes fokken, wat derhalve regelmatig voorkomt in een goede dichtbeplante volière. De jongen uit een volièrebroedsel kan men na 6 à 7 dagen ringen met een ring van 2,3 mm.

Als u dit vogeltje hebt opgemerkt in uw tuin, wat beslist wel het geval is, observeer hem dan eens goed. U zult me gelijk geven dat het een onopvallend, maar verleidelijk vogeltje is: die Heggemus.

Ph. Deckers
Brasschaat

Pijlkruid

(*Sagittaria sagittifolia* L.)

We kennen allemaal de vorm van een pijl- of speerpunt, welke in oude tijden dienden als veel gebruikt middel, om tegenstanders te doden, of althans zoveel mogelijk uit te schakelen. Het was een gevreesd wapen, dat in een vergif gedoopt, meestal een dodelijke uitwerking had.

Veel vreedzamere 'pijlen' vormen de talrijke bladeren van het pijlkruid, dat we in natte gebieden alom aantreffen.

In slagorde opgesteld, verheft deze plantenfamilie hun bladeren net boven het wateroppervlak uit. Voordat het zover is, heeft de plant al enkele stadia van ontwikkeling doorgeemaakt.

Uit de dikke wortelstokken verschijnen eerst grote, langwerpige bladeren, die in het water zweven. Nadat deze afgestorven zijn, verschijnen

ovale pijlvormige bladeren, die op het water drijven. Tenslotte ontwikkelen zich de lang gesteelde bladeren, die net boven het water uitsteken.

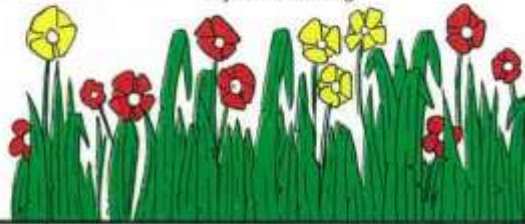
Omstreeks juni bloeit het pijlkruid met ongeveer 1 meter lange, driekantig gevormde bloemstengels, waaraan de eenslachtige bloemkranzen.

Het onderste gedeelte van de bloemstengel is bezet door vrouwelijke bloemen. Het bovenste gedeelte is bestemd voor de mannelijke.

Vermeerdering geschiedt hoofdzakelijk door knollen aan de uitlopers. Wie de knollen eens op smaak wil beproeven, zal bemerken, dat deze naar noten smaken.

Sagittaria is afgeleid van *sagittalis*, wat pijlvormig betekent, waardoor ook de tweede naam duidelijk wordt.

P.J. de Penning

Exotische vogels als huisdieren, JA of NEE (door R.J. Sterk)

Dierbeschermingsaspecten

Niet alleen het belang van Natuurbehoud staat – zoals we in de vorige afleveringen gezien hebben – vaak diametraal tegenover de economische belangen en die van de vogelhouders, maar ook de directe belangen van het dier zelf laten zich soms moeilijk hiertoe verdragen.

Desondanks blijft het noodzakelijk om Natuurbehoud en Dierenbescherming strikt gescheiden te houden omdat deze twee totaal verschillende begrippen voorstellen: met Dierenbescherming doen we nog niet aan Natuurbehoud, maar met Natuurbehoud ook nog niet aan Dierenbescherming.

De Wet op de Dierenbescherming heeft in principe tot doel het individuele dier te beschermen tegen **opzettelijke** dierenmishandeling en tegen het onthouden van de **nodige** verzorging en behandeling. Hier komen dan direct twee woorden om de hoek kijken waar we alle kanten mee op kunnen, namelijk 'opzettelijk' en 'nodig'. Want wat is het verschil tussen 'opzettelijk' en 'onopzettelijk' – per ongeluk of goed bedoeld, en wie bepaalt wat nodig is of niet? Maar dit zijn juridische haarkloverijen waar dieren zich niet veel van aan zullen trekken. Wat voor hén telt is dat zij die verzorging en die behandeling krijgen die zij nodig hebben om zó te

kunnen leven dat geen tekort wordt gedaan aan hun **Dierlijk Welzijn**.

Uit een voordracht van de etholoog (= gedragsdeskundige) Van Hooff citeer ik (vrij samengevat) het volgende:

'Velerlei dieren worden door de mens gedwongen als object van economisch of wetenschappelijk nut, of gewoon als huisdier te leven onder omstandigheden die afwijken van die, waaraan zij in de loop van de evolutie zijn aangepast. Soms is deze afwijking zo groot geworden dat men zich moet afvragen of dit menselijk ingrijpen vanuit een oogpunt van dierlijk welzijn nog wel ethisch verantwoord mag worden geacht. Om die vraag te kunnen beantwoorden dient men op de eerste plaats een wetenschappelijke, objectieve definitie van het begrip 'Welzijn' te geven.'

'Een onnatuurlijke omgeving kan niet alleen direct letsel, maar ook onnatuurlijk gedrag teweegbrengen; daarbij onderscheidt men **aangepast gedrag** (adaptief gedrag) en **onaangepast gedrag** (Maladaptief). Maladaptief gedrag resulteert in veranderingen in het functioneren in het dier zijn (kunstmatige) omgeving, welke veranderingen het voortbestaan van het dier nadelig beïnvloeden. De mate waarin het dier juist adaptief functioneert zouden we

kunnen definiëren als de 'mate van Welzijn'.

'Er bestaat nog verschil tussen 'Welzijn' en 'Welbevinden'. Welzijn is een **objectief te beschrijven** omstandigheid, terwijl Welbevinden een **subjectief ervaren** toestand is ondanks rijkdom en overvloed kan een mens zich toch ongelukkig voelen. Het Welbevinden van een dier zouden we kunnen omschrijven in termen van toestanden die het dier probeert te ontwijken enerzijds en toestanden die het tracht te realiseren of handhaven anderzijds.'

Met andere woorden: Dierlijk Welzijn is dus niet alleen af te meten aan de aan- of afwezigheid van letsel of ziekte als gevolg van onjuiste transportmethodes, onjuiste voeding, huisvesting enz., maar ook aan de aan- of afwezigheid van onaangepast onnatuurlijk gedrag als gevolg van bijv. gebrek aan contact met soortgenoten, aan voldoende bewegingsvrijheid, aan mogelijkheden tot voortplanting en seksueel contact, aan voldoende afwisseling in voeding, enz.

Literatuur

SMIT, C.P.J., R.J. STERK, H.C. WALVOORT. Exotische dieren, huisdieren ja of nee? Rijksuniv. Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde 1977
Diergeneeskunde, ethiek, ethologie. Veterinair Studenten Symposium 1974. Faculteit Diergeneeskunde Utrecht.

Diamant bonte grasparkieten I

Tekst: A. Versluis

Inleiding

De laatste jaren lijkt er een toenemende belangstelling te zijn voor de kweek van Australisch bonten. Deze groter wordende belangstelling levert ook een groter aantal vragen op. Wanneer u denkt dat u na het lezen van dit artikel een antwoord op deze vragen krijgt, komt u bedrogen uit. Het stukje beoogt alleen een verslag te doen van de door mij opgedane ervaringen met de dominant bontkweek en eindigt met een voorzichtige aanbeveling om de huidige standaard op enkele plaatsen aan te passen, teneinde het mogelijk te maken meer vogels dan nu het geval is in de buurt van het ideaalbeeld te brengen. In de buurt, want ook de in dit ar-

tikel afgebeelde vogels zijn moeilijk te kweken.

Ik hoop dat dit artikel ertoe bij kan dragen dat in de nabije toekomst de dominant bont-klasse op de diverse shows groter wordt.

1 Kweekervaringen

Al enige jaren kweek ik Australische Bonten of wat daarvoor door moet gaan.

De eerste vogel die ik kreeg, was een man. Een vogel met half bonte, wat onregelmatig getekende vleugels, op de borst en tussen de poten onregelmatige bonte vlekken, een blanke staart, een volledig masker met echter in de wangvlek enige bonte veertjes. Verder had de vogel een ellipsvormige nekvlek.

Uit deze vogel, die enkelfactorig bont bleek te zijn, kweekte ik diverse jongen die globaal in drie typen waren te onderscheiden:

- overeenkomstig de beschrijving van de vader
- klaarpen-type, meestal met een donkere staart, goed masker, mooie symmetrische vleugeltekening.
- holland-bont-type met zozeer blanke vleugels dat de hartvorming bijna of helemaal werd bereikt, op de borst een rechte **afscheiding** (geen band), een blanke staart en frequent voorkomende maskerfouten, het missen van één of meerdere stippen en/of wangvlek(ken).

Na enige jaren selectief kweken bleek dat de laatst beschreven vorm de voorkomende maskerfouten sterk

vererfde. Het klaarpen-type bleek redelijk constant te vererven en in combinatie met de klaarpen vleugel-tekening trad soms een smalle bandvorming op. Maskerfouten kwamen bij dit type niet voor.

De kweek met deze stam bonte vogels bracht mij tot de volgende **voorlopige** conclusie:

- Het bontpatroon is bij vogels met weinig bontvorming vast te leggen, zij het dan wel dat de andere types met een zekere regelmaat terug blijven komen in de jongen.

- De combinatie van de gewenste hartvorm op de rug en een volledig masker bleek niet mogelijk.

- Bandvorming op de borst is mogelijk, maar alleen in combinatie met een tamelijk zwaar getekende vleugel.

- Er is een vast ritme tussen de mate van bontvorming op de vleugels en die van het lichaam.

Om een drietal redenen heb ik deze stam bonten opgeruimd:

- De keurmeesters bleven de vogels, die ik zelf wel leuk vond (band, goed masker, symmetrisch) straffen op de te zware vleugeltekening.

- De streng doorgevoerde selectie op de weinig bontvorming vertoonde vogels had tot gevolg dat de nekvlek steeds kleiner werd en in een aantal gevallen helemaal verdween.

- Inmiddels had ik de beschikking gekregen over een tweetal nieuwe bonte vogels, van twee verschillende kwekers.

Over de eerste van deze vogels kan ik kort zijn, hij had mooie blanke vleugels, miste één stip, had op de borst een aanzet tot bandvorming.

Hij gaf diverse bonte jongen, van zeer uiteenlopende tekening, de meeste misten één keelstip. Om deze reden en omdat het een vogel was die om fysieke redenen moeilijk te koppelen was, heb ik hem en alle bonte jongen verkocht.

Bij de tweede vogel kreeg ik tevens een bonte zoon voor een jaar in bruikleen. (afb. 1, fig. 1). Beide vogels waren tamelijk identiek van tekening, vrijwel hartvormige vleugeltekening met wat rafelige afscheiding. Op de borst een afscheiding met een kleine puntvormige uitloper naar boven, blanke staartpennen, goed masker en een normale nekvlek. Veelbelovend voor de kweek vond ik de gelijkens tussen vader en zoon en de combinatie van goed masker met blanke vleugels, iets wat in de vorige stam niet te realiseren bleek.

Uit de jonge bonte man kweekte ik

een pop die weinig bontvorming vertoonde. Afgaande op mijn eerdere ervaringen heb ik deze gebruikt voor de verdere kweek. (afb. 1, fig. 2).

Het eerste jaar gaf ze jongen van uiteenlopende tekening, sommige hadden de tekening van de grootvader, andere waren zwaarder getekend, de meesten hadden rafelige kleurafscheidings op de vleugels, één was ook erg a-symmetrisch.

Er was één jong bij dat een mooie bontvorming had, een leuk bandje en een volledig masker, althans dat leek zo in het begin, later bleek dat hij een bonte neusdop had, het was n.l. een man en de neusdop bleef toen hij uitgroeide hoornkleurig. (afb. 1, fig. 3).

De jongen werden verkocht op twee na. Onder deze twee was de laatst genoemde man. Hieruit werd een jonge pop gekweekt die vrij veel vleugeltekening had, wel een smal bandje en goed masker.

Het tweede jaar wederom jongen uit de pop met een zeer uiteenlopende tekening.

De meeste echter vertoonden wel de voor deze stam vrij kenmerkende rafelige afscheiding op de vleugels. De jongen waren hoofdzakelijk mannen, één, een grijsbonte, vertoonde het tekeningsbeeld van de grootvader, zij het wel dat deze 2 keelstippen miste (afb. 1, fig. 4). Een grijsgroene bonte had een fraaie tekening met band en mooie blanke vleugels, hij zat op 'Vogel '81' in Breda en haalde 89 punten waarvan 14 voor vleugeltekening en 9 voor lichaamskleur, het maximum dus. (afb. 1, fig. 5). Een aantal andere mannen was minder symmetrisch van tekening en sommige misten keelstippen en hadden een gevlekte borsttekening.

Met de eerstgenoemde jongen (fig. 4 en 5) en de beste van de mindere vogels werd gekweekt. De grijsbonte gaf 7 jonge poppen die vrijwel allemaal mooie blanke vleugels hadden, symmetrisch, goed masker en een afscheiding op de borst, alle grijs opaline australisch (of hollands) bont, een aantal ervan had één of meer donkere lange staartpennen. De jongen lijken sterk op elkaar en vertonen het tekeningsbeeld van vader en overgrootvader. (afb. 1, fig. 1).

De tweede man, die met het bandje dus, gaf 5 bonte jongen waarvan de laatste 2 ook weer duidelijk een band vertonen, een daarvan heeft blanke symmetrisch getekende vleugels (bijna hartvormig) de andere heeft één geheel blanke vleugel en één met een flink stuk ondulatie tekening.

De andere jongen zijn anders van tekening, meer in de richting van de overgrootvader. (afb. 1, fig. 1).

De laatste man die voor de kweek werd ingezet gaf diverse jongen, een tweetal met klaarpen tekening, een aantal met een zeer gevlekte buik en borsttekening. Kortom de mindere eigenschappen van deze vogel kwamen ook in de jongen weer terug.

Conclusies, (kan beter zeggen, voorzichtige en voorlopige bevindingen) op dit moment van de kweek:

- Ook andere bonttypen dan het klaarpen type kunnen verder vastgelegd worden. (zie beschrijving van de grijsbonten).

- Hartvorm, band en goed masker zijn in één vogel te combineren maar nog moeilijk vast te houden.

- De bontvorming en typische kenmerken van de oudervogels (plus- en minpunten) komen in de jongen herkenbaar terug.

- Het best zijn de meest symmetrisch getekende vogels met een goed masker voor de kweek te gebruiken.

- In veel gevallen waren mannen bonter dan poppen.

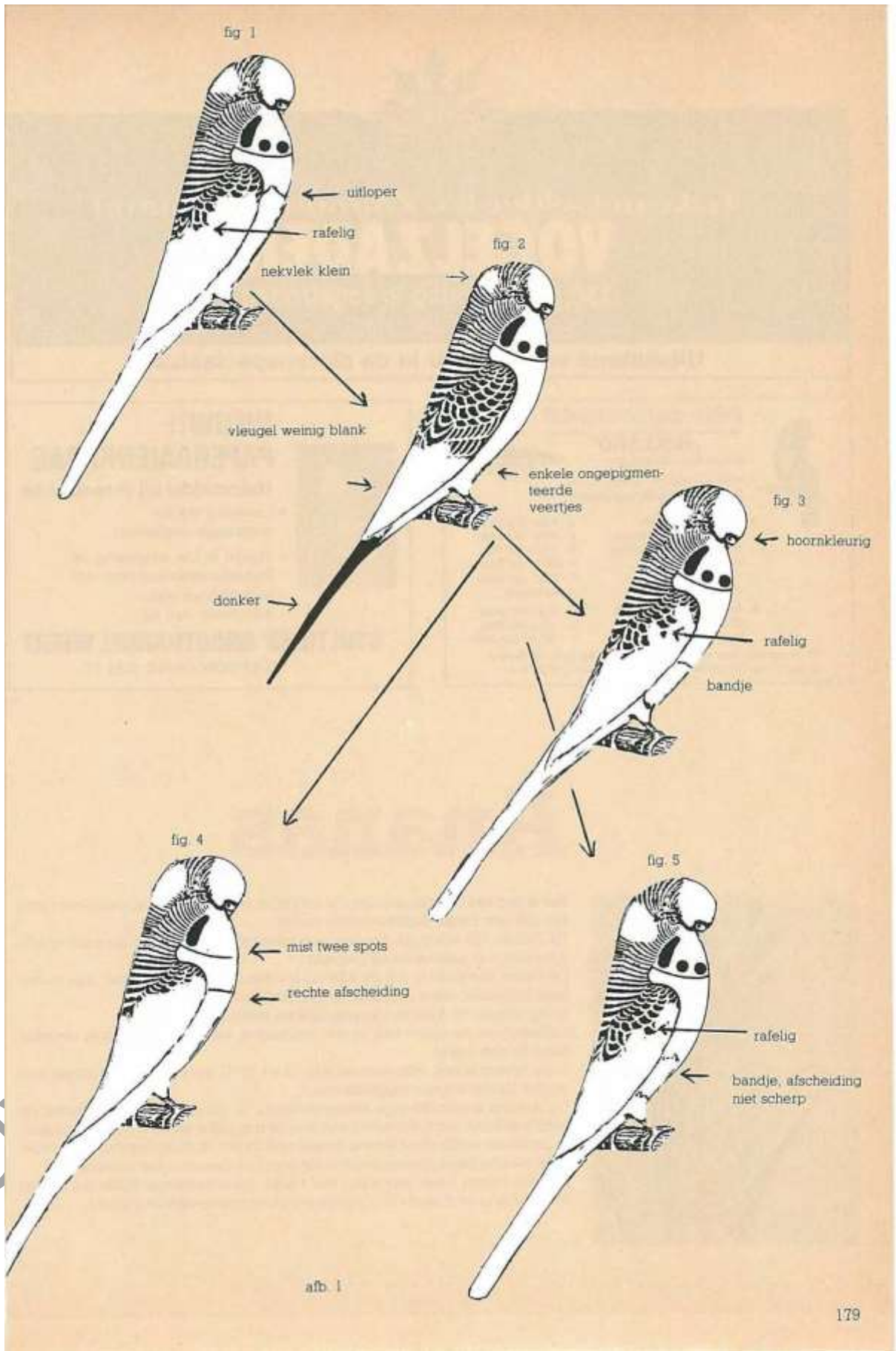
- De bontvorming bij verschillende stammen vogels kan zeer verschillend zijn (zie bij de eerste stam de koppeling van hartvorm en maskerfouten die bij de tweede stam geen rol speelt).

Voor het grootste deel zijn de bonte vogels te verdelen in een viertal hoofdgroepen die deels overeenkomen met de standaard:

1. Hollands bont type, vlekkerige borst en buik, rafelige a-symmetrische vleugeltekening, veel maskerfouten.
2. Australisch bont type, blanke tot half getekende vleugels, bandje, goed masker.
3. Klarpen-type, symmetrische vleugeltekening, 7 blanke pennen, donkere staart (is immers het logisch verlengde van het normaal gekleurde lichaam).
4. Type met blanke, hartvormige vleugels, goed masker en afscheiding recht over de borst, soms donkere staartpennen.

Dit laatste type staat niet in de standaard maar is m.i. een op de Hollandsbonte gelijkende vogel met een veel fraaiere symmetrie. Deze vogels worden tot nu toe bij inzending gekeurd als Australisch bont met de opmerking: 'band te breed'. Eigenlijk niet juist omdat er alleen van een afscheiding sprake is die tot en met de staart doorloopt.

copy

Vogel

Edelzangers en mozambiquesijsen kweken in de broedkooi

In de vogelliefhebberij wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen de vele categorieën vogels.

Een veelvuldig gehoord onderscheid betreft de volièrevogels en de (broed)kooivogels. Met deze laatste worden dan meestal de kanaries of japanse meeuwen/zebravinken bedoeld.

Uiteraard geldt voor elke vogel dat er geen betere broedplaats is dan een beschutte ruimte in een grote ruimte, met andere woorden een ruime volière met een zorgvuldig gekozen beplanting voor de nestgelegenheid.

Niet alle vogelliefhebbers, die graag vogels kweken kunnen over een volière beschikken. Onze collega-vogelvrienden die een flat bewonen of een woning hebben waar geen bouwsels worden getolereerd, kunnen daarover meepraten.

Toch kunnen ook deze mensen hun hobby op een uitstekende manier bedrijven. In een ruimte van b.v. 2 x 3 m is gemakkelijk een 9- of 12-delige broedbatterij te plaatsen. Er is dan ook nog voldoende ruimte voor een vluchtje.

Ik kan me voorstellen dat het niet altijd en voor iedereen interessant is om kanaries te kweken. In de broedkooien kunnen echter legio soorten worden gebreed.

Bij mij zijn o.a. sijzen en putters in deze kooien geboren en grootgebracht. Andere soorten die gemakkelijker zijn te kweken zijn goulds, de (witte) rijstvogels e.d.

Waar ik me nu bij bepaal zijn de bekende soorten als de mozambiquesijs en de edelzanger.

Als u van deze soorten enkele paartjes afzondert, zult u merken dat zij na verloop van tijd elkaar gaan voeren en dat na enige maanden tot paring wordt overgegaan.

In een kanariekastje (getralied met één 'open' zijde) maken zij een nestje van hooi, sisal, kokosvezel en veertjes.

Meestal worden 3 eitjes gelegd (de geelstuitedelzanger legt 3 à 5 eitjes) en na ± 11 dagen broeden verschijnen de jonge vogels.

De vogels kunnen met een goed mengsel tropisch zaad, aangevuld met senegalgiest en trosgierst, maar vooral een goede kwaliteit krachtvoer vrij gemakkelijk hun kroost grootbrengen.

De jonge edelzangers en mozambiquesijsen groeien maar heel langzaam en na een week lijkt het er op dat ze nog nauwelijks groeien. U moet echter wat meer geduld hebben dan bij de kweek van kanaries; de jonge vogels vliegen dan ook wat later uit, meestal na ongeveer drie weken.

Ringens kan gebeuren na ongeveer 10 dagen. Als de jonge vogels eenmaal het nest hebben verlaten zal de pop weer snel beginnen met het volgende legsel. De man zal de jonge vogels dan zeker nog 12 à 14 dagen blijven (bij)voeren. Mijn ervaring is dat de jonge vogels pas van de ouders kunnen worden verwijderd als de volgende jonge vogels uitkomen.

Een gevarieerd groenteprogramma is aan te bevelen. Naast muur, sla, kruiskruid, weegbreestengels e.d. zijn gekiemde zaden ook 'in trek'.

U zult het misschien niet geloven, maar zelf kweek ik al enige jaren met deze vogels in de wintermaanden.

Met het ultra-violet True-Lite kunt u letterlijk de (kunst)zon in huis halen en met behulp van een of meer schakelklokjes die tegenwoordig niet meer zo duur zijn, is de verlichting wat gemakkelijker te regelen.

Een nadeel van het winterbroeden is dat er minder gemakkelijk aan vers groenvoer is te komen.

Tenslotte nog een goede raad:

Vooal bij mozambiquesijsen kan het soms maanden duren voordat de vogels tot nestelen overgaan, laat u dus niet van de wijs brengen met de idee: 'bij mij lukt het niet'.

Edelzangers gaan wat gemakkelijker tot broeden over. Interessant zijn ook de kruisingen met edelzanger x mozambiquesijs of andersom. Met behulp van de dubbele mozambiquesijs kunt u ook wat grotere exemplaren kweken.

Ook dit geeft meestal geen problemen.

Veel succes!

A. Roza

de volière van de

Laten we deze maand eens beginnen met een van onze goede Belgische vrienden, namelijk Andre Brugge-man, Iepenstraat 58 in St. Niklaas. Hij schreef ons het volgende:

Iedere maand lees ik met veel belangstelling in uw blad de rubriek Volière van de Maand. Dit heeft mij aangespoord om aan die rubriek ook eens een bijdrage te leveren. Eind 1958 betrok ik mijn nieuw gebouwde woning en tevoren had ik al plannen gemaakt waar de volière zou moeten komen. Het vogelliefhebbers zat al lang in mijn bloed, van jongsaf. In de loop van de tijd heb ik een vijftal volières gebouwd die inmiddels alle toelaatbare inlandse vogels hebben gehuisvest. Mijn interesse was en is nog zeer ruim, want zowel fazanten, patrijzen, kwartels, lijsterachtigen, vinkachtigen, exoten, kanaries en bastaarden hebben mij zo een tiental jaren bezig gehouden.

Doordat mijn vrouw, welke evenveel van vogels houdt, op moederkensdag een stel valkparkieten kreeg, kwam in mijn oorspronkelijke vogelbestand wat verandering. In een kleine vlucht van ruim twee vierkante meter en twee meter hoog werden ze ondergebracht.

In de huiskamer konden we alle doen en laten gade slaan en zo ontstond er interesse voor parkieten. Hetzelfde jaar hadden we nog 10 jongen op stok. Ik kon achter de tuin een groot stuk grond kopen en dat vormde mede de start voor een wat uitgebreide parkietenliefhebberij. Er werd een bezoek gebracht bij diverse parkietenliefhebbers voor wat betreft de volièrebouw, er werden schetsen gemaakt en berekeningen en in het vroege voorjaar konden de werkzaamheden aanvangen.

De richting bleek gunstig, op het noorden werd een muur geplaatst voor 18 volières van 1 meter breed alsmede een ruimte voor zaad en een

buitenhuisje, samen 24 meter. Elk binnenhok zou 2.50 m hoog zijn aflopend naar 2 meter en een bodem van 1.60 m. De buitenvluchten zijn vier meter lang, met hiervoor een werkgang van 1 meter breed. Wanneer een deur van een vlucht geheel open staat sluit deze gelijktijdig de werkgang af wat met zich meebrengt dat daardoor vogels van de ene vlucht naar de andere kunnen worden geleid zonder ze eerst te moeten uitvangen. Bovendien vormt de werkgang ook nog een goede barrière voor nachtelijke bezoekers zoals katten etc. Tevens wordt de werkgang door mij gebruikt om bepaalde koppels in conditie te brengen door ze zonedig daarin meerdere malen per week daarin vrij te laten vliegen (18 meter vlucht).

Deze inspanning maakt ze, ook door toedoen van soortgenoten in de vluchten, actief en vurig. Achter de binnenhokken is ook nog een werkgang van 75 cm breed. Achteraf had een breedte van 90 cm nog beter en gemakkelijker geweest. De eerste

jaren was de kweek zo gunstig dat er op aanraden van mijn vrouw nog 19 volières bijkwamen. Dit alles bleek in de loop van de jaren nog niet genoeg te zijn en bouwde ik nog weer eens een open vlucht bij van 14 x 6 meter met een binnenhok van 6 x 5 meter. Het zou nogal een lange opsomming zijn om alle vogels te vermelden welke wij thans hebben. Wel wil ik graag wat bijzondere soorten noemen, om te beginnen een koppel Ceram Edel-papegaaien waar ik na vijf jaar reeds enkele malen succesvol mee heb gekweekt. Ook een koppel koekoeksduiven behoren tot mijn interessantste vogels alsmede isabel huismussen, isabel zanglijsters en vele groenlingmutanten. Voor de rest hebben we zo'n 14 verschillende soorten parkieten, 7 soorten uitheemse duiven, 7 soorten exoten etc. tezamen ruim 100 vogels.

De totale lengte van de volière is 44 meter en is 7 m breed. Achteraan is een buitenvlucht van 14 x 6 m. Deze open vlucht is volledig van metaal gemaakt met leggers in inox T-profiel, dus roestvrij. Het gaas is van zware kwaliteit draad van 1.45 mm dik. De parkietenvolières zijn opgetrokken van hout, 5 x 7 cm dikke balkjes, welke vast staan op een betonnen fundering d.m.v. boutjes. Een deel van de volière is 'bestraat' met kleine keitjes, zodat de bodem zo droog mogelijk blijft en gemakkelijk te onderhouden is. Tussen elke vlucht onderling is een wand van dubbel gaas. Het geheel is afgedekt met p.v.c. plaatjes welke naar het midden afwateren. Hierdoor kunnen de vogels zich ook, als zij daar behoefte aan hebben, zich laten natregen. Vooraan is een beglazing welke van april tot november opengeschoven wordt gehouden. De voorziening van badwater geschiedt door een kunststofpijp welke rechtstreeks is aangesloten op de waterleiding.

naand

ta er niet van te kijken als ik in de na-
ije toekomst mijn volièrecomplex
og eens ga uitbreiden. Veel ruimte
:er overigens niet meer, de tuin staat
ol.

ervolgens laten we aan het woord
Berghorst, Korte Wijden 14 in El-
urg. Hij is drie jaar geleden met de
ogeliefhebberij begonnen. Het viel
em in het begin allemaal wat tegen
n hij wijt dit aan een te kleine volière.
a. Zijn eerste bouwsel was 1.50 x 2.50
groot met een heel klein nachthok.
te kanaries en zebra's die er
en in waren gehuisvest kwamen
rel tot nestbouw en broeden maar
erder was er weinig eer te behalen.
Het resultaat was dat de gehele volière
a weer werd afgebroken en er op
rotere schaal opnieuw werd begon-
en. Eerst werd in de schuur een
imte afgetimmerd die als kweek-
imte werd ingericht en waarin een

vijftiental broedkooien werden op-
gesteld. Tevens was er ruimte voor
een flink nachtverblijf. Buiten is er
vervolgens een flinke volière ge-
bouwd van 9 meter lang, 1.30 m diep
en 2 m hoog. (Zie foto 4).

Omdat deze volière niet tegen de
schuur gebouwd kon worden en het
nachtverblijf in die schuur was ge-
maakt is er vanaf de schuur tot de bui-
tenvlucht een tunneltje geprojecte-
erd van 15 cm breed en 15 cm
hoog. Zie foto 5 en 6. De vogels waren
daar al gelijk aan gewend; ze deden
of het de gewoonste zaak van de we-
reld was. Berghorst heeft een ge-
deelte van de buitenvlucht, die ge-
maakt is van houten deeltjes, vastge-
zet op een gemetselde fundering,
van boven gedeeltelijk met p.v.c.
golfplaatjes afgedekt. Ditzelfde is ge-
beurd met het onderste gedeelte van
de achterwand welke voor het overige
gedeelte wordt beschermd door een

ligusterheg. In de volière wordt niet
gekweekt. Dat gebeurt allemaal in
de broedkooien. De volière wordt tij-
dens het kweekseizoen voornamelijk
bevolkt door overvloedige manka-
ries, een putter en een japanse nach-
tegaal. De zang is niet van de lucht en
al met al blijkt ook dit vogelverblijf uit-
stekend aan de eisen te voldoen. Met
bepanting is, tengevoelge van de zeg
maar vraatzucht van de kanaries, he-
laas weinig eer te behalen. Maar ja,
dat is niet anders, de vreugde en het
plezier van de vogels is er niet min-
der om.

Fauna
Metaalwaren b.v.

Hoofdstraat 138 a, Tel. 04167-74114
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

- kunststof bouwpakket, geschikt voor broedkooi, volière etc.
- 100 verschillende voorfronten o.a. tentoonstellingsfronten
- voeder- en drinkautomaten en alle verdere benodigdheden